

ГЕНРИК СЕНКЕВИЧ

ERÄMAAN
HALKI

Генрик Сенкевич
Erämaan halki

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=25476727

Erämaan halki:

Содержание

1	4
2	12
3	25
4	32
5	39
6	50
7	56
8	69
9	85
10	92
11	96
Конец ознакомительного фрагмента.	99

Henryk Sienkiewicz

Erämaan halki

1

– Tiedätkö, Nel, sanoi Stas Tarkowski pienelle englantilaiselle ystävättärelleen, – että poliisit vangitsivat eilen Smainin vaimon ja hänen kolme lastaan. Tämä vaimo on juuri se sama Fatma, joka on monesti käynyt isiemme konttorissa.

Kuvankaunis Nel katsoi Stasia vihertävillä silmillään ja kysyi ihmetys ja pelko äänessään:

– Vietiinkö hänet vankilaan?

– Ei, mutta hän ei saa matkustaa Sudaniin. Häntä pidetään silmällä, eikä hän saa poistua kaupungista.

– Minkä tähden?

Stas oli neljäntoista ikäinen ja Nel kahdeksan. Stas piti kovasti pikku ystävättärestään, vaikka tämä hänestä olikin vielä aivan lapsi. Poika selitti itsetietoisesti.

– Kun olet yhtä vanha kuin minä, saat tietää kaiken, mitä tapahtuu, ei ainoastaan kanavan varrella Port Saidin ja Suezin välillä, vaan koko Egyptissäkin. Etkö siis ole koskaan kuullut Mahdista?

– Olen kuullut, että hän on ruma ja epäkohtelias.

Poika hymähti säälivästi.

– En tiedä, onko hän ruma. Sudanilaiset väittävät häntä kauniiksi. Mutta vain kahdeksanvuotias tyttö, jotta on tuollainen polviin ulottuva mekko yllä, saattaa sanoa epäkohteliaaksi miestä, joka on tappanut niin paljon ihmisiä.

– Isä on sanonut niin, ja hän sen parhaiten tietää.

– Hän sanoi sinulle niin, koska et olisi muuten ymmärtänyt. Minulle hän ei olisi sanonut sillä tavoin. Mahdi on vaarallisempi kuin lauma krokotiileja. Ymmärrätkö? On tuokin sana: "epäkohtelias"... Niin puhutaan vain pikkuvauvoille.

Mutta nähdessään tytön ilmeen synkkenevän hän vaiken. Hetken kuluttua hän jatkoi:

– Kuule Nel, en tarkoittanut mitään pahaa; tulee aika, jolloin sinäkin olet neljäntoista. Sen voin taata.

– Niin, tyttö vastasi huolestuneena. – Mutta jos Mahdi tulee sitä ennen Port Saidiin ja syö minut suuhunsa?

– Mahdi ei ole ihmissyöjä, hän ei syö ihmisiä, tappaa vain. Port Saidiin hän ei pääse, ja jos pääsisikin ja tahtois tappaa sinut, niin sitä ennen hän joutuisi tekemisiin minun kanssani.

Tämä vakuutus ja vihellys, joka ei luvannut hyvää Mahdille, saivat

Nelin rauhoittumaan.

– Niin, minä tiedän, hän sanoi. – Sinä et antaisi minua. Mutta miksi Fatmaa ei päästetä Port Saidista?

– Fatma on Mahdin sisarpuoli. Hänen miehensä Smain on ilmoittanut Egyptin Kairon hallitukselle, että hän matkustaa Sudaniin, missä Mahdi asuu, ja vapauttaa kaikki tämän vangiksi

joutuneet eurooppalaiset.

– Smain on siis hyvä?

– Maltahan! Meidän isämme, jotka tunsivat Smainin hyvin, eivät luottaneet häneen täydellisesti ja varoittivat Nubara-passaakin hänestä. Mutta hallitus lähetti hänet kuitenkin, ja nyt hän on ollut jo puolisen vuotta Mahdin luona. Vangit eivät ole kuitenkaan palanneet, vaan Khartumista tuli jopa sellainen tieto, että mahdollaiset kohtelivat heitä entistäkin julmemmin ja että Smain on pettänyt hallituksen. Hän on lyöttäytynyt yhteen Mahdin kanssa ja hänet on nimitetty emiiriksi. Väitetään, että Smain johti Mahdin tykistöä siinä hirvittävässä taistelussa, jossa kenraali Hioks kaatui. Kerrotaan myös, että juuri Smain olisi opettanut mahdollaiset ampumaan tykillä, sillä sitä nämä villit eivät aikaisemmin osanneet. Mutta Smain tahtoo nyt vaimonsa ja lapsensa Egyptistä luokseen ja juuri siksi hallitus vangitsi Fatman ja lapset heidän ollessaan kaikessa hiljaisuudessa lähdössä Port Saidista. Fatma näet on nähtävästi selvillä miehensä toimista.

– Mutta mitä hyötyä hallituksella on Fatmasta ja hänen lapsistaan?

– Hallitus sanoo Mahdille: "Luovuta vangit meille, niin päästämme

Fatman."

Keskustelu katkesi, sillä Stas huomasi lintuparven lentävän Menzaleh-järvelle päin. Linnut lensivät verrattain matalalla, ja kuulaassa ilmassa voi erottaa vääräkaulaisia pelikaaneja jotka

vitkaan huitoivat suuria siipiään. Stas alkoi heti matkia niitten lentoa, taivutti kaulansa taaksepäin ja juoksi muutaman askelen patoa pitkin heilauttaen käsiään.

– Katso, tuolla lentää flamingojakin! huudahti Nel yhtäkkiä.

Stas pysähtyi ja näki pelikaanien yläpuolella kaksi suurta purppuraista kukkasta.

– Flamingoja! Flamingoja!

– Ne palaavat iltaisin saarille pesiinsä, selitti poika. – Olisipa minulla nyt pyssy?

– Miksi sinä niitä ampuisit?

– Naiset eivät ymmärrä sellaisia asioita. Mutta mennään eteenpäin, ehkä niitä on siellä enemmänkin.

Sitten hän otti tyttöä kädestä, ja he läksivät kanavan ensimmäiselle asemalle Port Saidista lukien. Neekerinainen Dinah, pikku Nelin entinen hoitaja, astui heidän jäljessään. He kulkivat pitkin vallia, joka erotti Menzaleh-järven kanavasta, jota pitkin paraikaa liukui luotsin ohjaama suuri, englantilainen höyrylaiva.

Ilta läheni. Aurinko oli jo laskemassa järveen päin. Suolainen vesi alkoi kimaltaa ja hohtaa kuin riikinkukon sulat. Arabian puoleisella rannalla levisi silmänkantamattomiin kellertävä, hiekkainen erämaa – autio, pahaennustava, kuollut. Lasimaisen, ikäänkuin elottoman taivaan ja rannattomain, uurteisten hietaaavikkojen välillä ei näkynyt jälkeäkään elävästä olennoista. Samaan aikaan, kun elämä kanavalla kiehui, veneet pyörivät, höyrylaivat puhalsivat ja Menzalehilla kalalokit ja villisorsat

lentelivät – tuolla, Arabian puolella, oli kuin Tuonelan tuvilla. Sitä mukaa kuin aurinko laski muuttuen punaisemmaksi, hiekka alkoi punertua kuten kanervakangas syksyllä pohjoisessa.

Egyptissä ovat päivät usein talvellakin kuumia, mutta yöt sitä vastoin kylmiä, ja koska Nelin terveydestä oli pidettävä hyvää huolta, ei hänen isänsä, herra Rawlison, antanut tytön olla ulkona auringon laskettua. He palasivat siis kaupunkiin, jonka laidalla Rawlisonin huvila sijaitsi; se oli myös lähellä kanavaa. Pian saapui myöskin päivälliselle kutsuttu insinööri Tarkowski, Stasin isä, ja koko seurue, johon vielä kuului ranskatar, rouva Olivier, Nelin opettajatar, istuutui pöytään.

Herra Rawlison, joka oli Suezin kanavayhtiön johtaja, ja Wladislaw Tarkowski, saman yhtiön yli-insinööri, olivat jo monet vuodet eläneet hyvinä ystävinä. He olivat molemmat leskimiehiä. Rouva Tarkowska, syntyään ranskatar, oli kuollut Stasin syntyessä, siis neljätoista vuotta sitten. Nelin äiti oli kuollut keuhkotautiin Heluanissa tytön ollessa kolmivuotias. Molemmat leskimiehet asuivat naapuruksina Port Saidissa ja tapasivat toisensa joka päivä. Yhteinen suru liitti heidät yhä lähemmin toisiinsa ja vahvisti jo sitä ennen alkanutta ystävyyttä. Herra Rawlison rakasti Stasia kuin omaa poikaansa ja herra Tarkowski taas olisi mennyt vaikka tuleen pikku Nelin tähden. Stas oli hieman ylpeä, mutta edistyi hyvin Port Saidin englantilaisessa koulussa, jonka opettajat pitivät häntä lahjakkaana. Rohkeutensa ja kekseliäisyytensä poika oli perinyt isältään, joka sai kiittää juuri näitä ominaisuuksiaan

siitä, että oli kohonnut näin huomattavaan asemaan. Vuonna 1863 isä oli hellittämättä taistellut maansa vapauden puolesta yksitoista kuukautta. Lopulta hänet vangittiin haavoittuneena ja tuomittiin Siperiaan, mutta hän pakeni Venäjän sydänmailta ja onnistui pääsemään rajan yli. Vuoden hän vielä opiskeli vesirakennustiedettä, mutta sitten hän sai paikan kanavalla ja muutaman vuoden kuluttua, kun hänen tietonsa, tarmonsia ja ahkeruutensa olivat tulleet tunnetuiksi, hän kohosi yli-insinööriin huomattuun virkaan.

Stas syntyi, kävi koulua ja kasvoi neljätoistavuotiaaksi Port Saidissa kanavan varrella, ja sentähden insinöörit, isän työtoverit, sanoivat häntä erämaan lapseksi. Myöhemmin kun hänestä oli tullut jo koulupoika, hän loma-aikana seurasi isäänsä tai herra Rawlisonia matkoilla, joita kanavan patoamisen ja uoman syvennystöiden tarkastamiseksi oli tehtävä Port Saidista aina Sueziin saakka. Hän tunsii kaikki insinöörit, tullivirkamiehet ja työmiehet, sekä arabialaiset että neekerit. Hän hyöri ja pyöri kaikkialla, teki pitkiä matkoja patoa myöten, souti veneellä Menzalehjärvelle, jopa Arabian puoleiselle rannallekin ja otti jonkin hevosen tai kameelin tai aasin ja kuvitteli olevansa erämaan villi ratsastaja.

Isä ei vastustanut pojan venematkoja, ratsastusta eikä yleensä oloa ulkona, koska tiesi sen vahvistavan terveyttä ja kehittävän kekseliäisyyttä. Sen tähden Stas oli pitempi ja voimakkaampi ikätovereitaan, ja tarvitsi vain katsoa häntä silmiin voidakseen huomata, että jos jotakin tapahtuisi, hänellä olisi enemmän

vaaraa liiallisesta rohkeudesta kuin arkuudesta. Jo neljätoista vuotiaana hän oli Port Saidin parhaita uimareita, mikä ei suinkaan ollut vähän, sillä arabit ja neekerit uivat kuin kalat. Aseena hänellä oli ainoastaan pieni luodikko, jolla hän ammuskeli villisorsia ja egyptiläisiä hanhia, ja hänen kätensä tottui vakaaksi ja silmänsä tarkaksi. Hänen unelmansa oli saada joskus metsästää suurriistaa Keski-Afrikassa ja hän kuunteli innostuneena kanavatöissä olevia sudanilaisia, jotka kertoivat, että heidän kotiseudullaan tapasi suuria paksunahkaisia petoja. Tämä oli hyödyllistä siitäkin syystä, että hän samalla oppi heidän kieltään. Lessepsin suurtyö, Suezin kanava, piti aikanaan 25 000 miestä yhtämittaisessa työssä, mutta vielä nytkin täytyy uomaa alituisesta syventää, sillä sitä ympäröivästä erämaasta valuu kanavaan jatkuvasti hiekkaa. Ruoppauskoneiden yhä kehittyessä on työmiesten määrää voitu vähentää, mutta vielä nytkin heitä on verrattain paljon. Enimmäkseen he ovat paikkakuntalaisia, mutta joukossa on myös nubialaisia, sudanilaisia, somaleja ja erirotuisia neekereitä. Viimeksi mainitut ovat kotoisin Valkean ja Sinisen Niilin varsilta, niiltä seuduilta, jotka ennen Mahdin kapinaa olivat Egyptin hallussa. Stas oli kaikkien hyvä toveri, ja kun hänellä kaikkien puolalaisten tapaan oli taipumuksia kieliin, hän oppi uusia kieliä melkein huomaamattaan. Kun hän oli Egyptissä syntynyt, hän puhui arabiaa kuin aito arabialainen. Sansibarilaisilta, joita oli paljon ruoppauskoneiden lämmittäjinä, hän oppi koko Keski-Afrikassa hyvin levinneen "ki-suaheli" – kielen, tulipa puheessa toimeen dinka- ja shiluk-rotuisten

neekerien kanssa, joita asuu Niilin varrella Fashodasta etelään. Sitä paitsi hän puhui sujuvasti englantia, ranskaa ja puolaa, jota opetti Nelillekin. Mutta tyttö ei käsittänyt eikä oppinut lausumaan hänen nimeään Stas, vaan sanoi aina "Stes". Tästä syystä syntyi heidän välilleen joskus sanaharkka, jota jatkui siksi, kunnes tytön silmissä kyyneleet alkoivat kimaltaa. Silloin "Stes" pyysi häneltä anteeksi syyttäen itseään.

Pojalla oli kuitenkin ruma tapa puhua ylenkatseellisesti tytön kahdeksasta ikävuodesta ja asettaa niitä vastaan kunnioitettava oma ikänsä ja kokemuksensa. Poika päätteli, että se, joka on täyttänyt neljätoista vuotta, ei ole enää lapsi, joskaan ei juuri täysikasvuinenkaan, ja pystyy suorittamaan sankaritöitä, etenkin jos hänessä on puolalaista ja ranskalaista verta. Ja hän toivoi hartaasti, että kerran saisi tilaisuuden tällaisiin töihin, etenkin puolustaessaan Neliä. He koettivat keksiä mitä erilaisimpia vaaroja, ja Stasin täytyi vastata tytön kysymyksiin, mitä hän tekisi, jos esimerkiksi Nelin huoneeseen ryömisi ikkunasta kymmenen metriä pitkä krokotiili tai skorpioni, suuri kuin koira? Kummankaan mieleen ei juolahtanut ajatus, että pian julma todellisuus voittaisi kaikki heidän mielikuvituksensa keksinnöt.

2

Sillä välin ilahduttava uutinen odotti heitä kotona. Tarkowski ja Rawlison olivat etevinä insinööreinä saaneet muutama viikko sitten kutsun saapua tarkastamaan ja arvostelemaan töitä, jotka olivat käynnissä pitkin koko kanavaverkkoa El-Fajumin maakunnassa, Medinetin kaupungin ympäristöillä, Karun-järven läheisyydessä ja pitkin Jussefin ja Niilin virtoja. He aikoivat viipyä siellä kuukauden päivät ja olivat sitä varten saaneet yhtiöltään lomaa. Mutta koska joulukuun oli tulossa eivätkä he tahtoneet erota lapsistaan, päätettiin ottaa Stas ja Nel mukaan matkalle Medinetiin. Kuultuaan tämän uutisen lapset olivat ilosta pakahtua. He tunsivat toistaiseksi vain kanavan varrella sijaitsevat Ismailan ja Suezin kaupungit ja sen takana olevat Aleksandrian ja Kairon, joiden ympäristössä he olivat nähneet suuria pyramiideja ja sfinksin. Mutta nämä olivat vain lyhyitä taipaleita, kun sitä vastoin matka Medinet-el-Fajumiin kestää kokonaisen päivän rautateitse Niilin vartta etelään ja sitten El Wastista länteen kohti Libyan erämaata.

Stas oli kuullut nuorten insinöörien ja matkailijain kertovan, miten he matkallaan Medinetiin ampuivat erämaan vesilintuja, susia ja hyenoja. Hän tiesi, että Medinet oli suuri keidas Niilin vasemmalla rannalla, että se oli erillään tästä virrasta ja että sillä oli oma vesistönsä pienine kanavoineen. Ne, jotka olivat nähneet keitaan, kertoivat, että vaikka se kuuluiakin Egyptille, sen erotti

tästä erämaa ja se muodosti itsenäisen kokonaisuuden. Vain Jussef-joki yhdisti seudun sinisellä nauhalla Niilin laaksoon. Veden runsaus, maaperän hedelmällisyys ja ihana kasvillisuus tekivät sen paratiisiksi, ja Krokodilopolis-kaupungin laajat rauniot houkuttelevat luokseen satoja uteliaita matkailijoita. Mutta Stasia huvittivat enemmän Karun-järven riistaisat rannat ja sudenmetsästykset Guebel-el-Sedmentin autioilla kunnailia.

Kun joululoma alkaisi vasta muutaman päivän päästä, ja koska töiden tarkastuksella oli kiire päättivät isät matkustaa heti ja antaa lasten seurata viikon kuluttua yhdessä rouva Olivier'n kanssa. Sekä Nel että Stas olisivat kernaasti lähteneet heti mukaan, mutta Stas ei uskaltanut pyytää siihen lupaa. Udellessaan yhtä ja toista matkaa koskevista seikoista he saivat ilokseen kuulla, että he eivät perillä asuisi mukavissa hotelleissa, joita kreikkalaiset siellä ylläpitävät, vaan Cookin Matkailutoimiston teltoissa. Sillä tavalla asustavat tavallisesti matkailijat, jotka matkustavat Kairosta pitemmäksi aikaa Medinetiin. Matkailutoimisto hankkii teltat, palvelijat, kokit, muonavarat, hevoset, aasit, kamelit ja oppaat, joten matkailijan ei tarvitse huolehtia mistään. Tällainen matkustustapa oli tosin kallis, mutta Tarkowskin ja Rawlisonin ei tarvinnut välittää siitä, koska Egyptin hallitus, joka oli kutsunut heitä tarkastamaan kanavatöitä, oli ottanut suorittaakseen kaikki matkasta aiheutuvat menot. Nel, joka piti valtavasti kamelilla ratsastamisesta, oli saanut isän lupaamaan hänelle oman, kyttyräisen ratsun, jolla hän yhdessä rouva Olivier'n tai Dinahin,

joskus ehkä myös Stasin kanssa, saisi ottaa osaa yhteisiin retkiin erämaan läheiseen ympäristöön ja Karuniin. Siinä tapauksessa, että Stas saisi hyvän todistuksen koulusta, isä lupasi hänelle oikean englantilaisen rihlapyssyn ja kaikki tarpeelliset metsästyskapineet. Koska Stas oli varma hyvistä arvosanoista, hän piti itseään nyt jo rihlapyssyn omistajana ja päätti suorittaa sillä ihmeellisiä ja mainittavia tekoja.

Tällaisten suunnitelmaan ja keskustelujen vuoksi päivällinen kului onnellisilta lapsilta nopeasti. Rouva Olivier ei ollut niin iloisissaan kuin muut, sillä hän ei olisi tahtonut lähteä mukavasta huvilasta Port Saidissa. Sitäpaitsi häntä pelotti ajatus, että piti asua viikkoja teltassa ja ajaa kamelilla. Hän oli jo muutaman kerran saanut onnettomasti kokea, miltä moinen ajo tuntuu – kuten tavallisesti käy kaikkien uteliaitten Egyptissä asuvien eurooppalaisten. Kerran kameli oli noussut liian aikaisin, kun hän ei vielä ollut ehtinyt asettua satulaan, ja hän oli lentänyt sen selän yli maahan. Toisella kerralla kevyeen kuormaan tottumaton dromedaari oli ravistanut häntä niin kovasti, ettei hän ollut kahteen päivään tullut tuntoihinsa. Lyhyesti, sitä mukaan kuin Nel tuli yhä varmemmaksi siitä, ettei maailmassa ollut mitään parempaa, rouva Olivier sai yhä enemmän ikäviä kokemuksia asiasta. Hän sanoi sen sopivan arabialaisille tai pikkuiselle Nelille, jota eläimen on yhtä vaikea ravistaa selästään kuin kärpästä, mutta ei täysikasvuisille eikä raskaanpuoleisille henkilöille, joilla sitäpaitsi on taipumusta inhottavaan meritautiin.

Mitä Medinet-el-Fajumiin tulee, hän oli peloissaan vielä toisestakin syystä. Koko Egyptissä ei puhuttu mistään muusta kuin Mahdin kapinasta ja dervishien julmuuksista. Rouva Olivier ei tiennyt tarkoin, missä Medinet sijaitsi ja tuli levottomaksi ajatellessaan, että se ehkä oli lähellä mahdilaisten maata, ja alkoi vihdoinkin tiedustella asiaa Rawlisonilta.

Mutta tämä hymähti ja sanoi:

– Mahdi ahdistaa paraikaa Khartumia, jossa kenraali Gordon puolustautuu. Tiedättekö, kuinka kaukana Khartum on Medinetistä?

– Minulla ei ole siitä minkäänlaista käsitystä.

– Suunnilleen yhtä kaukana kuin Sisilia on meistä, selitti Tarkowski.

– Ainakin, vahvasti Stas. – Khartum on Valkoisen ja Sinisen Niilin yhtymäkohdassa. Laaja Egypti ja koko Nubia erottavat sen meistä.

Vanhemmat alkoivat puhua Mahdista ja kapinasta, se kun oli vakava asia Egyptille. Uutiset Khartumin seuduilta olivat ikäviä. Villien joukot olivat jo puoli kuukautta piirittäneet kaupunkia; Egyptin ja Englannin hallitukset toimivat hitaasti. Apujoukkoja oli vastikään lähetetty, ja kaikki pelkäsivät, että kenraali Gordonin urheudesta huolimatta tämä tärkeä kaupunki joutuisi barbaarien haltuun. Päivällisen päättyessä Stas rupesi utelemaan, miksi Egyptin hallitus oli ottanut haltuunsa kaikki maat Nubiasta etelään, nimittäin Kordofanin, Darfurin ja Sudanin aina Albert-Nyanzaan asti, ja riistänyt näiden maiden asukkailta vapauden.

Rawlison selitti hänelle, että Egyptin hallitus toimi Englannin määräysten mukaan, sillä yliherruus kuului Englannille; itse asiassa se hallitsi maata mielensä mukaan.

– Egyptin hallitus ei ole riistänyt keneltäkään vapautta, hän sanoi, – vaan antanut sen sadoille tuhansille, ehkä miljoonille. Kordofanissa, Darfurissa ja Sudanissa ei ole viime aikoina ollut ainoatakaan riippumatonta valtakuntaa. Milloin mikin pikkuruhtinas on esittänyt oikeuksiaan tiettyihin maihin ja sitten hallinnut niitä väkivalloin vastoin asukkaiden tahtoa. Maitten asujaimiston muodostavat pääasiassa riippumattomat arabineekerisuvut, siis ihmiset, joissa on näiden molempien rotujen verta. Nämä rodut olivat aina sotajalalla toisiaan vastaan, hyökkäilivät toistensa kimppuun ja anastivat etupäässä orjia, mutta myös karjaa ja kameleja. Kaikenlaisia julmuuksia harjoitettiin. Mutta pahimpia olivat kauppiaat, jotka ryöstivät norsunluuta ja orjia. He muodostivat ikään kuin erityisen luokan, johon kuuluivat sukujen päämiehet ja rikkaat kauppiaat. He tekivät aseellisia retkiä Afrikan sydänmaille ryöstäen norsunluuta kaikkialla ja vieden orjuuteen tuhansia ihmisiä. Sudanin, Darfurin ja Kordofanin eteläiset seudut sekä Niilin yläjuoksun ympäristö aina järveen saakka autioituivat. Englanti on kuten tiedät ahdistanut orjakauppiaita kaikkialla ja suostunut siihen, että Egyptin hallitus valtaa Kordofanin, Darfurin ja Sudanin, sillä tämä oli ainoa keino saada nuo rosvot luopumaan inhottavasta kaupasta ja pakottaa heidät alamaisuuteen. Onnettomille neekereille koitti parempi aika,

kahakat ja ryöstöt lakkasivat ja ihmiset alkoivat elää jonkinlaisia lakeja noudattaen. Mutta oli luonnollista, ettei tällainen asiantila ollut kauppamiesten mieleen, ja kun Mohammed-Ahmed, nykyään tunnettu nimellä Mahdi, ilmaantui heidän keskuuteensa julistaen pyhää sotaa sillä tekosyyllä, että Egyptistä muka häviää oikea Muhamedin-usko, nousivat kaikki yhtenä miehenä aseisiin. Näin syttyi se kauhea sota, joka ainakin tähän mennessä on ollut egyptiläisille onneton. Mahdi on lyönyt hallituksen joukot kaikissa taisteluissa ja vallannut Kordofanin, Darfurin ja Sudanin; hänen joukkonsa piirittävät paraikaa Khartumia ja kulkevat pohjoista kohti lähten Nubian rajaa.

– Voivatko he tulla Egyptiin saakka? kysyi Stas.

– Eivät, Rawlison vastasi. – Mahdi väittää kyllä valloittavansa koko maailman, mutta hän on villi ihminen, joka ei käsitä mitään. Hän ei ikinä voisi valloittaa Egyptiä, koska Englanti ei sitä suvaitsi.

Keskustelun katkaisi neekeripalvelija, joka tuli ilmoittamaan, että

Fatma Smain pyysi päästä puheille.

Itämailla naiset toimivat vain kotiaskareissa ja poistuvat harvoin haaremeista. Ainoastaan köyhät käyvät torilla tai työskentelevät pelloilla, kuten esim. fellahien, egyptiläisten maanviljelijäin vaimot. Mutta hekin peittävät silloin kasvonsa. Vaikka Sudanissa, josta Fatma oli kotoisin, ei ollut sellaista tapaa ja vaikka hän jo aikaisemmin oli käynyt Rawlisonin konttorissa, hämmästytti hänen tulonsa yksityiseen asuntoon näin myöhään

kaikkia. – Nyt saamme kuulla jotain uutta Smainista, virkkoi Tarkowski.

Hetkisen kuluttua astui solakka, nuori sudanitar sisään kasvot peittämättä. Hänen ihonsa väri oli tumma, ja kauniissa, villissä silmissä oli surullinen ilme. Astuttuaan sisään hän lankesi kasvoilleen maahan, ja kun herra Rawlison käski häntä nousemaan, hän kohotti päänsä, mutta jäi polvilleen.

– Sidi, sanoi nainen, – siunatkoon Allah sinua, sukuasi, taloasi ja karjaasi!

– Mitä tahdot? kysyi insinööri.

– Armoa, pelastusta ja apua onnettomuudessa, herra! Olen vangittuna

Port Saidissa ja surma uhkaa minua ja lapsiani.

– Sanot olevasi vangittu ja kuitenkin olet voinut tulla tänne, vieläpä öiseen aikaan.

– Poliisit, jotka öin ja päivin vartioivat taloani, ovat saattaneet minut tänne, ja minä tiedän, että he ovat saaneet käskyn tappaa meidät.

– Puhu, kuten ymmärtäväisen naisen sopii, sanoi Rawlison olkapäitään kohauttaen. – Sinä et ole nyt Sudanissa, vaan Egyptissä, missä ilman tuomiota ketään ei mestata, ja voit olla varma, ettei yksikään hius ole putoava sinun eikä lastesi päästä.

Mutta nainen alkoi rukoilla, että Rawlison vielä kerran koettaisi anoa hallitukselta lupaa, että hän saisi matkustaa miehensä luo: – Englantilaiset, kuten sinäkin, herra, ovat mahtavia ja voivat tehdä kaikki. Hallitus Kairossa luulee, että

Smain on pettänyt sen, mutta se ei ole totta! Minä tapasin eilen arabialaisia kauppamiehiä, jotka saapuivat Suakinista ja jotka sitä ennen olivat ostaneet guttaperkaa ja norsunluuta Sudanista, ja he kertoivat minulle, että Smain makaa sairaana El-Fasherissa ja pyytää minua ja lapsia tulemaan luokseen, jotta saisi antaa siunauksensa...

– Tuo kaikki on sinun keksimääsi, Fatma, keskeytti Rawlison hänet.

Mutta Fatma alkoi kautta Allahin vannoa puhuvansa totta. Sitten hän selitti, että jos Smain paranee, tämä varmaan ostaa vapaiksi kaikki kristityt vangit, mutta jos kuolee, hän, Fatma, dervishien johtajan sukulaisena pääsee helposti tämän puheille ja saa hänet suostumaan, mihinkä tahtoo. Kunpa hän vain pääsisi lähtemään, sillä sydäntä rinnassa kirveltää surusta, kun hän ei ole pitkään aikaan nähnyt miestänsä. Missä suhteessa hän, onneton nainen, on syypää hallituksen ja kedivin edessä? Onko se hänen syynsä ja mahtaako hän mitään sille, että on Mahommed-Ahmedin sukulainen?

Fatma ei uskaltanut englantilaisten kuullen mainita nimeä Mahdi, koska se merkitsee maailman pelastajaa, ja hän tiesi, että Egyptin hallitus pitää häntä kapinallisena ja vehkeilijänä. Kumartuen maahan ja vannoen kautta taivaan olevansa viaton ja onneton hän alkoi itkeä ja valittaa surkeasti, kuten naiset itämailla miehensä tai poikainsa kuoleman johdosta. Sitten hän laski taas kasvonsa matolle ja jäi ääneti odottamaan.

Nel, jota päivällisen loppupuolella oli alkanut jo nukuttaa,

virkestyi täydelleen, ja hyväsydäminen kun oli, tarttui isänsä käteen ja alkoi suudella sitä pyytäen Fatman puolesta: – Auta häntä, isä, auta häntä!

Fatma, joka nähtävästi ymmärsi englantia, puhui läpi kyyneltensä nostamatta kasvojaan matosta:

– Allah sinua siunatkoon, sinä paratiisin kukkanen, Omain loisto, tahraton tähti!

Vaikka Stas vihasi mahdollaisia, niin Fatman rukoukset ja kärsimykset vaikuttivat häneen. Ja Nelkin oli Fatman puolella. Hetken kuluttua Stas virkkoi ikäänkuin itsekseen, mutta kuitenkin niin, että sen kaikki kuulisivat:

– Jos minä olisin hallitus, niin minä antaisin Fatmalle luvan lähteä.

– Mutta koska sinä et ole hallitus, vastasi Tarkowski, – teet paremmin, kun et sekaannu toisten asioihin.

Rawlisonkin oli helläsydäminen ja ymmärsi Fatman aseman, mutta hän ei voinut sietää sanoja, joita piti sulana valheena. Koska hän oli joka päivä tekemisissä Ismailassa sijaitsevan tullilaitoksen kanssa hän tiesi hyvin, ettei millään asemalla ollut lastattu guttaperkaa eikä norsunluuta. Näiden tavaroiden kauppa oli keskeytynyt tykkänään. Arabialaiset kauppamiehet eivät myöskään olleet voineet palata Sudanissa sijaitsevasta El-Fasherin kaupungista, sillä mahdollaiset eivät olisi päästäneet luokseen kauppamiehiä, vaan ryöstäneet heidät ja ottaneet vangiksi. Juttu Smainin sairaudesta oli myöskin melkein varmasti valhetta.

Muita kun Nel koko ajan katsoi niin rukoilevasti isää, tämä ei tahtonut pahoittaa tytön mieltä vaan sanoi Fatmalle hetken kuluttua:

– Fatma, olen jo kirjoittanut hallitukselle sinun asiastasi, mutta siitä ei ollut mitään hyötyä. Kuulehan. Huomenna lähden tämän toisen insinöörin kanssa Medinet-el-Fajumiin. Pysähdymme päiväksi Kairoon, sillä kediivi tahtoo keskustella tekeillä olevista kanavista ja antaa ohjeita. Koetan puhua hänelle asiastasi ja taivutella häntä. Mutta enempää en voi tehdä enkä luvata.

Fatma nousi ja kohotti kätensä kiitollisuuden merkiksi:

– Minä olen pelastettu!

– Älä puhu pelastuksesta, Fatma, selitti Rawlison, – koska kuolema ei uhkaa sinua eikä lapsiasi. En voi antaa vakuuksia siitä, että kediivi antaisi sinun matkustaa, sillä Smain ei ole sairas vaan petturi, joka on ottanut hallitukselta vastaan rahoja, mutta jättänyt ostamatta vankeja vapaiksi Mahommed-Ahmedilta.

– Smain on syytön, herra, ja makaa El-Fasherissa, Fatma vakuutti, – ja vaikka hän olisikin pettänyt hallituksen, niin vannon sinun, hyväntekijäni edessä, että jos saan luvan lähteä, rukoilen Mahommed-Ahmedia siksi kunnes hän vapauttaa kaikki vangit.

– Hyvä on. Lupaen vieläkin esittää asiasi kediiville.

Fatma alkoi kumarrella maahan saakka.

– Kiitän sinua, Sidi! Sinä olet mahtava ja oikeamielinen. Pyydän, että saisin palvella sinua orjana.

– Egyptissä ei ole orjia, Rawlison vastasi hymyillen. – Palvelijoita minulla on tarpeeksi. Mutta sinun palveluksiasi en voisi käyttää hyväkseni vielä toisestakaan syystä sillä, kuten sanoin, me matkustamme kaikki Medinettiin ja viivymme siellä ehkä ramasaniin (uuteen vuoteen) saakka.

– Tiedän, herra, vartija Chadigi kertoi minulle siitä, ja sentähden tulinkin en ainoastaan pyytämään apua, vaan samalla ilmoittamaan, että kaksi miestä minun suvustani, Dangalein suvusta, Idrys ja Gebr, ovat kamelimiehinä Medinetissä ja tarjoavat maahan kumartaen sinulle palveluaan ja kamelinsa.

– Hyvä on, hyvä on, johtaja vastasi, – mutta siitä pitää huolen Cookin toimisto enkä minä.

Fatma poistui suudellen kummankin insinöörin ja lasten, etenkin

Nelin, käsiä. Molemmat herrat olivat hetken vaiti; sitten sanoi Rawlison:

– Vaimo parka... mutta hän valehtelee niin taitavasti kuin vain Itämailla valehdellaan. Hänen kiitoksensakin kajahti petolliselta.

– Epäilemättä, vastasi Tarkowski. – Mutta olkoonpa Smain petturi tai ei, hallituksella ei ole oikeutta pidättää vaimoa Egyptissä, koska tämä ei voi vastata miehestään.

– Hallitus ei salli nyt yhtenkään sudanilaisen ilman eri lupaa matkustaa Suakiniin tai Nubiaan. Kielto ei koske siis ainoastaan Fatmaa. Egyptissä on paljon niitä, jotka ovat tulleet ansiotyöhön, ja heidän joukossaan on useita Dangal-sukuun kuuluvia;

siis samaan sukuun kuin Mahdi. Samoin kuuluvat siihen, paitsi Fatmaa, Chadifi ja ne kaksi kamelimiestä Medinetissä. Mahdilaiset sanovat egyptiläisiä turkkilaisiksi ja käyvät sotaa heitä vastaan. Mutta myös takäläisten arabien keskuudessa on paljon Mahdin miehiä, jotka mielellään pakenisivat hänen luokseen. Nämä ovat tyytymättömiä hallitukseen, joka on kokonaan antautunut Englannin johdettavaksi, ja he väittävät uskontonsa kärsivän siitä. Kuka tietää, miten paljon heitä on jo paennut erämaan halki; he näet välttävät tavallista vesitietä, joka kulkee Suakinin kautta. Kun hallitus sai tietää, että Fatmakin aikoi paeta, se käski pitää häntä silmällä. Häntä ja hänen lapsiaan. Mahdin sukulaisia vastaan saattaa näet vaihtaa vangit vapaiksi.

- Meneekö Egyptin rahvas Mahdin puolelle?
- Mahdilla on paljon kannattajia armeijassakin, ja ehkä juuri tästä syystä joukkomme taistelevat niin huonolla menestyksellä.
- Mutta miten sudanilaiset voivat paeta erämaan halki. Matkahan on tuhansia maileja!
- Sitä tietä ainakin vangit kuljetetaan Egyptiin.
- Luulen, että Fatman lapset eivät kestäisi sellaista matkaa.
- Hän tahtoisikin lyhentää sitä ja matkustaa vesiteitse Suakiniin.

Tähän keskustelu päättyi.

* * * * *

Kaksitoista tuntia myöhemmin Fatma meni salaa vartija Chadigin pojan luo ja kuiskasi hänelle kulmiaan kohotellen ja

synkkä ilme kasvoillaan:

– Chamis, Chadigin poika, tässä on maksu. Lähde vielä tänään Medinettiin ja anna Idrykselle tämä kirje, jonka hurskas dervishi Bellali on minun pyynnöstäni kirjoittanut hänelle. Insinöörien lapset ovat hyviä, mutta jollen saa lupaa lähteä matkalle, niin ei ole muuta keinoa. Minä tiedän, ettet petä minua. Muista että sinä ja sinun isäsi olette samaa Dungal-sukua, johon suuri Mahdikin kuuluu.

3

Molemmat insinöörit matkustivat illalla Kairoon, missä he aikoivat käydä Englannin lähettilään ja Egyptin varakuninkaan luona.

Stas laski, että se saattoi viedä kaksikin päivää, ja hänen laskelmansa näyttikin käyvän toteen, sillä kolmannen päivän iltana hän sai isältään Medinetissä seuraavan sähkösanoman: "Teltat ovat valmiina. Matkusta heti kun loma alkaa. Ilmoita Chadigin kautta Fatmalle, että emme ole voineet tehdä mitään hänen hyväkseen."

Rouva Olivier sai myös sähkösanoman ja ryhtyi heti neekeripalvelija

Dinahin avustamana matkavalmisteluihin.

Pelkkä valmistelujen näkeminen ilahdutti lapsia. Mutta yhtäkkiä tapahtui jotain, mikä murskasi kaikki suunnitelmat. Juuri samana päivänä, jolloin loma alkoi, siis lähtöpäivän aattona, puraisi skorpioni rouva Olivier'ta tämän nukkuessa puutarhassa päiväunta. Tällaiset myrkylliset puremat eivät tavallisesti Egyptissä ole hengenvaarallisia, mutta tällä kertaa saattoi haava olla erittäin vakava. Skorpioni oli näet ryöminyt lepotuolin ylälaitaa pitkin ja purrut rouva Olivier'ta kaulaan, kun hän oli nukkuessaan painanut eläintä päällään. Rouva oli juuri parantunut ruusutaudista, ja se saattoi uusiintua. Lääkäreä lähetettiin heti noutamaan, mutta tämä oli juuri

sairaskäynnillä ja tuli vasta kahden tunnin kuluttua. Kaula ja kasvot olivat jo turvonneet ja sitten alkoi kuume tavanomaisine verenmyrkytysoireineen. Lääkäri selitti, että asian näin ollen ei matkaa saanut ajatellakaan ja hän määräsi sairaan vuodelepoon. Lapsia uhkasi nyt joulunvietto yksin kotona. Nelille on annettava täysi tunnustus siitä, että hän ajatteli enemmän sairaan opettajansa kärsimyksiä kuin huvimatkaa Medinettiin. Hän itki hiljaa muistellessaan, ettei saisi nähdä isäänsä moneen viikkoon. Stas ei alistunut yhtä helposti, vaan lähetti sähkeen ja kirjeen, joissa hän kysyi, mitä oli tehtävä. Isän vastaus tuli kahden päivän kuluttua. Hän oli nimittäin ensin neuvotellut lääkärin kanssa ja saanut tältä kuulla, että pahin vaara oli jo ohi, mutta että ruusutaudin uusiintumisen pelosta hän ei voinut antaa rouva Olivier'lle lupaa lähteä Port Saidista. Rawlison toimitti ensin potilaalle hyvän hoidon ja antoi vasta sitten lapsille luvan lähteä matkalle Dinahin kanssa. Mutta kun Dinah huolimatta suuresta mieltymyksestään Neliin ei tahtonut vastata matkasta rautateillä ja hotellissa, sai Stas sekä matkan johtajan että rahastonhoitajan toimen ja Dinah sai seurata muuten mukana. On helppo kuvitella kuinka ylpeä Stas oli tästä toimesta! Hän vakuutti ritarillisesti Nelille, ettei yksikään hius tule taittumaan tytön päästä, vaikka matka Kairoon ja Medinettiin tuottaisikin vaaroja ja vaikeuksia.

Kaikki matkavalmistelut oli jo aikaisemmin tehty, ja lapset matkustivat jo samana päivänä kanavaa pitkin Ismailaan ja sieltä rautateitse Kairoon, jossa heidän oli määrä viettää yö jatkaakseen seuraavana päivänä matkaa Medinettiin. Lähtiessään

Ismailasta he näkivät Timsah-järven, jonka Stas tunki vanhastaan, sillä hänen isänsä, innokas metsästäjä, oli vapaa-aikoina ottanut pojan mukaansa lähtiessään sinne metsästämään vesilintuja. Sitten tie kulki Wadi-Tumilatin ohi pitkin kanavaa, jossa suolaton vesi juoksee Niilistä Ismailaan ja Sueziin. Tämä kanava on kaivettu jo ennen Suezin kanavaa, sillä muussa tapauksessa Lessepsin suuressa työssä ahertava työväki olisi jäänyt vaille kelpollista juomavettä. Kanavoimisella oli ollut toinenkin hyödyllinen seuraus. Hedelmätön erämaa oli rehevöitynyt kun voimakas ja elähdyttävä suolaton virta oli suuntautunut sen läpi. Lapset näkivät vasemmanpuoleisista vaununikkunoista laajan, viheriän niityn, jolla oli hevosia, kameleja ja lampaita, sekä laajoja vainioita, joilla kasvoi maissia, hirssiä, alfaheinää sekä muita rehukasveja. Kanavan partaalla oli kaivoja suurine pyörineen, vesisankoineen ja vintteineen; fellahit johtivat vettä laitumille ja kuljettivat sitä tynnyreissä härkien vetämällä rattailla. Viljavainioilla lenteli kyyhkysia ja toisinaan pyrähti lentoon suuria peltopyylaumoja. Kanavan rannalla asteli tärkeännäköisiä haikaroita ja kurkia. Kaukana kohottivat taatelipalmut töyhtönsä fellahien savimajojen yli.

Mutta rautatiestä pohjoiseen levisi autio erämaa, joka ei kuitenkaan ollut samanlainen kuin Suezin kanavan toisella puolella. Se oli kuin meren pohja, jolta vesi on juossut pois jättäen jälkeensä uurteisen hiekan, mutta hiekka oli keltaista, ja kumpujen laidoilla kasvoi harmaita pensaita. Näitten paikoittain hyvinkin korkeitten kumpujen välissä oli laajoja laaksoja,

joissa joskus näkyi kiemurtelevia karavaaneja. Lapset näkivät kuormattuja kameleja, jotka pitkänä jonona seurasivat toinen toistaan hiekkasten tasankojen yli. Jokaisen kamelin edellä kulki arabialainen yllään musta viitta ja valkoinen turbaani päässä. Pikku Nelin mieleen muistuivat Raamatun kuvat, joita hän oli kotona katsellut ja jotka esittivät israelilaisia matkalla Egyptiin Joosefin aikoina. Kuvat olivat aivan tällaisia. Ikävä kyllä hän ei voinut tarkasti katsoa karavaaneja, sillä ikkunan luona istui kaksi englantilaista upseeria, jotka peittivät näköalan.

Mutta kun hän oli sanonut sen Stasille, tämä kääntyi heti vakavan näköisenä upseerien puoleen nostaen sormensa hatun laitaan ja sanoen:

– Hyvät herrat, voisitteko tehdä tilaa tälle pikku neidille, joka haluaisi katsella kameleja?

Molemmat herrat suhtautuivat esitykseen yhtä vakavasti ja toinen heistä ei ainoastaan luovuttanut paikkaansa uteliaalle missille, vaan nosti hänet seisomaan penkille ikkunan ääreen.

Stas aloitti nyt esitelmänsä:

– Tämä on vanhaa viljelysseutua, jonka faarao lahjoitti Joosefille hänen veljiään varten. Muinoin tässä oli jonkinlainen kanava, ja tämä uusi on muodostettu siitä. Mutta vanha kanava rappeutui ja seutu muuttui erämaaksi. Nyt alkaa maa muuttua jälleen hedelmälliseksi.

Vaikka Stas puhui hyvin sujuvasti englantia, oli hänen puheessaan sittenkin jotakin, mikä kiinnitti toisen upseerin huomiota. Tämä kysyi:

– Te, pikku herra, ette taida olla englantilainen?

– Miss Nel on pieni, ja hänen isänsä on uskonut tytön minun huostaani, mutta minä en ole englantilainen, vaan puolalainen ja kanavainsinöörin poika.

Keskustelu muuttui nyt vilkkaaksi, sillä upseerit näyttivät olevan huvittuneita lapsista. Kävi ilmi, että molemmat upseerit olivat myöskin matkalla Port Saidista Kairoon käydäkseen Englannin lähettilään luona saamassa ohjeita pitkän, kohdakkoin alkavan matkan varalle. Nuorempi heistä oli sotilaslääkäri, ja toinen, joka puheli Stasin kanssa, oli kapteeni Glen. Hänen oli hallituksensa käskystä määrä matkustaa Kairosta Suezin kautta Mombasaan ja ottaa siellä haltuunsa koko satamaan kuuluva seutu, joka ulottui aina Samburuun asti. Stas, joka oli innokkaasti lukenut matkakertomuksia Afrikasta, tiesi, että Mombasa oli muutaman asteen päiväntasaajan eteläpuolella ja että sen vähän tunnetut ympäristöt, jotka kuuluvat Englannin vaikutuspiiriin, ovat täynnä elefanteja, kirahveja, sarvikuonoja, puhvelihärkiä ja kaikenrotuisia antiloopeja, joita kaikkia sotilas-, lähetysaarnaaja- ja kaupparetkikunnat tapaavat matkoillaan. Hän kadehti kapteeni Gleniä koko sielustaan ja lupasi käydä tervehtimässä häntä Mombasassa ja metsästävässä hänen kanssaan leijonia ja puhvelihärkiä.

– Hyvä on, mutta ottakaa tuo pikku neiti mukaanne, vastasi kapteeni Glen hymyillen ja osoittaen Neliä, joka juuri tuli ikkunan luota hänen viereensä.

– Miss Rawlisonilla on isä. Stas selitti. – Minä olen vain hänen

holhoojansa matkalla.

Toinen upseereista kääntyi ja kysyi:

– Rawlison? Eikö hän ole kanavan johtaja ja eikö hänellä ole veli

Bombayssa?

– Bombayssa asuu minun setäni, sanoi Nel nostaen sormensa pystyyn.

– Sinun setäsi on siis naimisissa minun sisareni kanssa, tyttöseni. Minun nimeni on Clary. Me olemme siis sukulaisia ja olen iloinen siitä, että olen tutustunut sinuun, rakas lintuseni.

Ja tohtori oli todellakin iloinen. Hän kertoi, että oli käynyt Port Saidissa kysymässä herra Rawlisonia, mutta konttorissa oli vastattu, että hän oli matkustanut lomalle. Hän valitti, että laiva, jolla he Glenin kanssa aikoivat matkustaa Mombasaan, lähtisi Suezista jo muutaman päivän päästä, mistä syystä hän ei ehtinyt käydä Medinetissä. Hän lähetti Nelin mukana terveisiä isälle ja lupasi kirjoittaa tytölle Mombasasta.

Molemmat upseerit puhelivat nyt etupäässä Nelin kanssa, niin että Stas jäi syrjään. Kaikilla asemilla oli jo runsaasti tarjolla mandariineja, tuoreita taateleja ja sorbettia (virvoitusjuomaa).

Matka Kairoon kului lasten mielestä nopeasti. Erotessaan upseerit suutelivat Nelin kätösiä ja otsaa ja puristivat Stasin kättä, samalla kun kapteeni Glen, jota pojan päättäväisyys suuresti miellytti, sanoi puoleksi leikillisesti, puoleksi vakavasti:

– Kuulehan, poikani! Kuka tietää missä, koska ja millaisissa olosuhteissa me joskus tapaamme. Muista kuitenkin, että aina

voit luottaa minun myötätuntooni ja apuuni.

– Samoin! vastasi Stas kumartaen arvokkaasti.

Sekä Tarkowski että Rawlison olivat hyvin iloissaan lasten tulosta. Nuori pari vastasi isien iloon ja alkoi heti tarkastella telttoja, jotka oli jo täydelleen sisustettu ja järjestetty rakkaitten vieraitten tuloa varten. Teltat näyttivät olevan erinomaisia, kaksinkertaisia, toiset sinisellä, toiset punaisella flanellilla vuorattuja, alhaalla voilokilla varustettuja ja tilavia kuin suuret huoneet. Ensin Rawlison epäili, että teltassa asuminen voisi vahingoittaa Nelin terveyttä, mutta tarkastettuaan kaikki huolellisesti hän oli varma, että oli sata kertaa hyödyllisempää viettää päivät ja yöt raittiissa ilmassa kuin kaupungin hotellien ummehtuneissa huoneissa. Kaunis sää puolestaan suosi teltassa asumista.

Medinet eli El-Fajum on Libyan erämaan hiekkakumpujen ympäröimä ja sen ilmasto on parempi kuin Kairon. Sitä ei syyttä sanota "ruusujen maaksi". Sen suojellusta asemasta ja raikkaasta ilmasta johtuu, että yöt eivät siellä ole niin kylmiä kuin muualla Egyptissä ja vieläpä etelämpänäkin. Talvi on siellä kerrassaan kaunis, ja juuri marraskuussa alkaa siellä kasvillisuuden rehevyys. Taatelipalmut, öljypuut, joita yleensä on Egyptissä vähän, viikuna- ja appelsiinipuut, mandariinit, suuret risinukset, granaatit ja muut etelän kasvit peittävät metsänä tämän ihanan keitaan. Akaasiat, sireenit ja ruusut täyttävät suurena aaltona puutarhat, niin että jokainen tuulenhenkäys yöllä tuo mukanaan

hurmaavaa tuoksua. Täällä hengittää täysin rinnoin "eikä haluta kuolla", kuten paikkakunnan asukkaat sanovat.

Samantapainen ilmasto on tosin Heluanissa, joka on Niilin toisella puolella jonkin verran pohjoisempänä, mutta siellä ei kasvillisuus ole yhtä rehevää. Heluan herätti surullisia muistoja Rawlisonin mielessä; siellä oli Nelin äiti kuollut. Tästä syystä hän piti Medinetiä sopivampana, ja katsellessaan tytön säteileviä kasvoja hän hengessään päätti ostaa täältä maapalan ja rakentaa sille mukavan englantilaistyyllisen talon puutarhoineen. Siellä hän voisi viettää loma-aikaansa ja sinne hän muuttaisi eläkkeelle päästyään lopullisesti. Mutta tämä oli vain kaukaisen tulevaisuuden suunnitelmia.

Sillä välin lapset lentelivät ympäri kuin kärpäset ja tahtoivat vielä ennen päivällistä tutkia kaikki teltat, kamelit ja aasit. Mutta juhdat olivat kaukaisella laitumella ja ne voisi nähdä vasta huomenna. Sen sijaan Nel ja Stas tapasivat Rawlisonin teltassa ilokseen vanhan tuttavan Port Saidista Chamiksan, Chadigin pojan. Hän ei kuulunut Matkailutoimiston palveluskuntaan, ja Rawlison oli ihmeissään tavatessaan hänet täällä, mutta koska hän oli ennenkin käyttänyt poikaa koneita kantamaan, otti hän hänet nytkin juoksupojakseen.

Myöhäinen päivällinen oli mainio, sillä vanha, monivuotinen kokki Kopt tahtoi näyttää parastaan. Lapset kertoivat, miten he olivat matkalla tutustuneet tohtori Claryyn ja kapteeni Gleniin. Tämä kiinnosti luonnollisesti etenkin Rawlisonia, koska hänen useita vuosia Intiassa asunut veljensä oli naimisissa tohtori

Claryn sisaren kanssa. Koska heillä ei ollut lapsia, oli Richard-setä kovasti mieltynyt pieneen veljentyttäreensä, jonka hän tunsi vain valokuvista ja jonka vointia hän aina tiedusteli kirjeissään. Isiä huvitti myös kutsu, jonka Stas oli saanut kapteeni Gleniltä. Poika otti sen perin vakavasti ja oli päättänyt kerran matkustaa tervehtimään uutta ystäväänsä päiväntasaajan tuolle puolen. Tarkowski selitti, että englantilaiset virkamiehet eivät pysy yleensä kauaa yhdessä paikassa koska Afrikan ilmasto on rasittava, ja ennen kuin Stas olisi täysikasvuinen, voisi kapteeni olla jo kymmenennessä toimipaikassa tai vaikka kuollut.

Päivällisen jälkeen seurue meni teltan ulkopuolelle. Oli jo yö, lämmin yö, ja täysikuun kumottaessa oli valoisaa kuin päivällä. Kaupungin valkoiset rakennukset vastapäätä telttaa näyttivät vihertäviltä, tähdet loistivat taivaalla ja tuulenhenkäyksessä tuntui ruusujen, akaasiain ja heliotrooppien tuoksu. Kaupunki oli unessa. Hiljaisessa yössä huutelivat kurjet, haikarat ja flamingot: ne linsivät Niilin rannoilta Karunjärveä kohti. Mutta yhtäkkiä kajahti koiran matalaääninen haukunta, joka Stasin ja Nelin mielestä tuli matkatarpeita varten varatusta teltasta.

– Se mahtaa olla iso koira! Lähdetään katsomaan! Stas huudahti.

Tarkowski alkoi hymyillä, ja Rawlison karisti tuhkaa sikaristaan ja virkkoi hänkin hymyillen:

– Kas niin, sen salaaminen ei onnistunutkaan! Sitten hän sanoi lapsille:

– Huomenna on jouluaatto, ja koiran on setä Tarkowski

hankkinut lahjaksi Nelille, mutta koska joululahja alkoi haukkua, täytyy minun kertoa siitä jo tänään.

Kuultuaan sen Nel kiipesi setä Tarkowskin polville ja kiersi kätensä hänen kaulaansa. Sitten hän riensi isänsä luo:

– Isä kulta, minä olen niin onnellinen, niin onnellinen!

Syleilystä ja suukoista ei ollut loppua tulla. Sitten kun tyttö seisoi taas omilla jaloillaan, hän alkoi katsoa Tarkowskia suoraan silmiin.

– Setä Tarkowski...

– Mitä Nel?

– ... Koska tiedän, että se on siellä, niin enkö saisi nähdä sitä?

– Tiesinhän minä, virkkoi Rawlison hiukan harmistuneesti, – ettei tuo pikku pörriäinen tyytyisi pelkkään uutiseen.

Tarkowski kääntyi Chadigin pojan puoleen ja sanoi:

– Chamis, tuo koira tänne!

Nuori sudanilainen katosi keittiöteltan taa ja palasi hetken kuluttua taluttaen koira kaulanauhasta.

Nel vetäytyi äkisti taaksepäin.

– Oh! pääsi häneltä, ja hän tarttui isänsä käsivarteen.

Mutta Stas innostui.

– Sehän on leijona eikä mikään koira.

– Sen nimi on Saba (leijona), selitti Tarkowski, – ja se kuuluu mastif-nimiseen maailman kookkaimpaan koirarotuun. Se on vain kaksi vuotta vanha, mutta se on todella iso. Älä pelkää, Nel, sillä se on lauhkea kuin lammas. Ole rohkea. Päästä se irti,

Chamis.

Chamis päästi koiran, ja kun tämä tunsi olevansa vapaa, se alkoi heiluttaa häntäänsä, liehakoiden lähestyä Tarkowskia, jonka se vanhastaan hyvin tunsi, ja haukkua ilosta.

Lapset katsoivat ihmetellen sen voimakasta, pyöreää päätä, paksuja käpäliä, rotevaa vartaloa, joka keltaisen karvansakin puolesta muistutti suuresta leijonaa. He eivät olleet milloinkaan eläessään nähneet mitään tähän verrattavaa.

– Tuollainen koira seuratoverina voisi matkustaa vaikka koko Afrikan halki, huudahti Stas.

– Kysypäs siltä, uskaltaisiko se ajaa sarvikuonoa, virkkoi Tarkowski.

Saba heilutti vastaukseksi iloisesti häntäänsä ja käyttäytyi niin ystävällisesti, että Nelkin lakkasi pelkäämästä ja alkoi silitellä sen päätä.

– Saba, oma rakas Saba.

Rawlison kumartui koiran puoleen, nosti sen pään tytön kasvoja kohti ja sanoi:

– Saba, tottele tätä tyttöä! Hän on sinun valtiattaresi! Vartioi häntä hyvin – kuuletko?

– Vau! vastasi Saba matalalla äänellä ikäänkuin se todella olisi ymmärtänyt, mistä oli kysymys.

Se olikin todella ymmärtänyt paremmin kuin saattoi luullakaan, sillä kunnioituksensa merkiksi se nuolaisi leveällä kielellään tytön poskea.

Tämä nauratti kovasti muita. Nelin täytyi mennä teltaan

pesemään kasvonsa. Kun hän neljänneštunnin kuluttua palasi, hän näki Saban seisovan etukäpäälät Stasin olkapäällä ja huomasi, että poika oli aivan lyyhistyä painon alle. Koira oli päätä pitempi kuin poika.

Tuli nukkumaan menon aika, mutta lapset pyysivät saada leikkiä vielä puolisen tuntia tutustuakseen paremmin uuteen ystävänsä. Tuttavuus syntyikin helposti, ja Tarkowski nosti Nelin istumaan koiran selkään ja pidellen tyttöä kiinni hän käski Stasin taluttaa koira kaulahihnasta. Nel ajoi näin muutaman askelen, ja sitten koetti Staskin ratsastaa tällä erikoisella ajokilla, mutta koira laskeutuikin yhtäkkiä takajaloilleen, ja Stas löysi itsensä yllättäen hiekalta koiran hännän vierestä.'

Lapset olivat jo menossa nukkumaan, kun kuun valaisemalle pihalle ilmaantui kaksi valkoista hahmoa, jotka kulkivat teltoja kohti. Lempeä Saba alkoi haukkua vihaisesti, ja Rawlisonin täytyi käskä Chamiksen kytkeä koiran kiinni. Samassa astui kaksi arabialaiseen viittaan verhoutunutta miestä teltojen eteen.

- Kuka siellä? Tarkowski kysyi.
- Kamelimiehiä, vastasi toinen tulijoista.
- Kas! Idrys ja Gebr? Mitä tahdotte?
- Tulimme kysymään, tarvitaanko meitä jo huomenna?
- Ei. Huomenna ja ylihuomenna on suuri juhla, ja silloin meidän ei sovi lähteä matkalle. Tulkaa sitä seuraavana päivänä aamulla.

- Kiitoksia, efendi.

- Entä onko teillä hyvät kamelit? kysyi Rawlison.

– Bismillah! Idrys vastasi. – Oikeita heginkameleja (ratsukameleja)... kyttyrät leveät ja lauhkeita kuin ha-ga (lammas).

– Huojuvatko ne ajettaessa?

– Voitte panna kourallisen papuja minkä tahansa selkään ja katso, yksikään papu ei putoa vaikka laskettaisitte täyttä ravia.

– Kylläpäs te liioittelette... kuten aito arabi ainakin, tuumi Tarkowski naurahtaen.

– Tai sudanilainen, Rawlison lisäsi.

Idrys ja Gebr seisoivat kuin kaksi valkoista patsasta katsellen tarkasti Stasia ja Neliä. Kuun valossa heidän tummat kasvonsa hohtivat pronssinkarvaisina, ja silmät kiilsivät turbaanien alla vihreinä.

– Hyvää yötä, sanoi Rawlison.

– Allah suojelkoon teitä, efendi, sekä yöllä että päivällä!

Sen sanottuaan he kumarsivat ja lähtivät. Saban murina, joka kuulosti kaukaiselta jyrinältä, seurasi heitä. Nuo kaksi sudanilaista eivät nähtävästi miellyttäneet sitä.

5

Lähinnä seuraavina päivinä ei tehty retkiä. Jouluaattona, kun ensimmäinen tähti syttyi taivaalle. Rawlisonin teltassa loisti satakynttiläinen joulupuu. Kuusen sijaan oli tosin eräästä Medinetin puutarhasta hankittu tuja-puu. Nel löysi sen oksien välistä makeisia ja kauniin nukan, jonka isä oli tilannut Kairosta, ja Stas löysi pitkään toivomansa englantilaisen rihlapyssyn. Sitä paitsi hän sai isältään patruunoita, metsästystarvikkeita ja satulan. Nel hypähteli ilosta. Staskaan ei pystynyt hillitsemään iloaan vaikka ajattelikin, että oikean pyssyn omistajan täytyy olla vakava. Huomatessaan olevansa yksin teltan ulkopuolella hän rupesi kävelemään käsillään teltan ympäri. Tämä temppu oli Port Saidin koulussa poikien keskuudessa hyvin yleinen, ja Stas osasi sen erinomaisesti.

Jouluaatto ja ensimmäinen joulupäivä kuluivat lapsilta osaksi hartaushetkissä, osaksi lahjoja tarkastellessa ja Sabaa opetettaessa. Uusi ystävä oli oppivaisempi kuin oli luultukaan. Jo ensimmäisenä päivänä se oppi antamaan käpälää, tuomaan nenäliinan, jota se ei kuitenkaan hevin tahtonut hellittää, ja ymmärtämään, ettei hyvin kasvatetun koiran sopinut nuolla Nelin kasvoja. Lasten kulkiessa kaupungin hiekkaisilla toreilla Saban maine Medinetissä yhä kasvoi. Mutta niin kuin kaikella maineella, oli tälläkin myös ikävät puolensa, sillä koira houkutteli arabilapsia laumoittain luokseen. Ensin he pysyttelivät

loitommalla, mutta huomattuaan, ettei "ihme" ollut vaarallinen, he tulivat yhä lähemmäksi, kunnes he vihdoinkin täyttivät teltan niin, ettei kukaan voinut enää liikkua vapaasti. Kun arabilapset pitkin päivää imeskelivät sokeriruokoa, kokoontuu heidän ympärilleen kärpäsiä, jotka sen lisäksi että ne tuskastuttavat, levittävät egyptiläistä silmätulehdusta. Palvelijat ajoivat siksi lapsia pois, mutta Nel meni heidän puolelleen ja jakeli pienemmille makeisia, mikä tietysti keräsi yhä enemmän lapsia tytön ympärille.

Kolmen päivän kuluttua alkoivat retket, jotka tehtiin osaksi kapearaiteisella rautatiellä, osaksi aaseilla tai kameleilla. Nyt kävi ilmi, että Idrys oli kehunut kamelejaan aivan liikaa, sillä ei ainoastaan papujen, vaan ihmistenkin oli vaikea pysytellä satulassa. Sudanilaiset Idrys ja Gebr miellyttivät hurjasta ulkonäöstään huolimatta seuruetta suuresti, sillä he olivat kohteliaita ja pitivät etenkin Nelistä hyvää huolta. Gebrin kasvoilla oli aina pelottava, melkein petomainen ilme. Idrys taas huomasi heti, että pikku tyttö oli seurueen silmäterä, ja hän selitti aina tilaisuuden tullen huolehtivansa työstä paremmin kuin "omasta sielustaan". Rawlison ymmärsi, että Idrys tahtoi Nelin kautta päästä käsiksi hänen kukkaroonsa, mutta ajatteli samalla, ettei maailmassa ole ihmistä, joka ei rakastaisi hänen ainoata tyttärtään. Hän oli kiitollinen sudanilaiselle, eikä säästänyt juomarahoja.

Viidessä päivässä seurue tutki ikivanhan Krokodilopolis-kaupungin rauniot, minne egyptiläiset aikoinaan toivat

lahjoja jumalalleen Sobekille, jolla oli ihmisen ruumis ja krokotiilin pää. Seuraava retki tehtiin Hanaran pyramideille ja Labyrintin raunioille; se oli pisin kamelilla tehdyistä retkistä. Karun-järven pohjoinen ranta on autiota erämaata, missä ikivanhojen kaupunkien raunioita lukuunottamatta ei näe jälkeäkään ihmiselämästä. Mutta seutu järven eteläpuolella on hedelmällistä, ja ruokoja kasvavat rannat kuhisevat vesilintuja. Täällä Stasille tarjoutui tilaisuus näyttää taitoaan. Hän ampuikin niin hyvin, että Idrys ja arabikalastajat ääntelivät ihmetyksestä ja huusivat linnun pudotessa veteen: "Bismillah!" tai "Mashallah!"

Arabit vakuuttivat, että vastakkaisella rannalla oli paljon susia ja hyeenoja, ja jos sinne pani syötiksi vaikka kuolleen lampaan, sai varmasti jotakin. Tarkowski ja Stas viettivätkin kaksi yötä erämaassa lähellä Dimen raunioita. Mutta ensimmäisen lampaan varastivat beduiinit ja toiselle tuli sakaali, jonka Stas ampui. Tähän oli metsästysretket lopetettava, sillä insinöörien täytyi lähteä tarkastamaan El-Lahumin lähistöllä Bahr-Jussefissa meneillään olevia vesirakennustöitä.

Rawlison odotti yhä rouva Olivier'n tuloa. Mutta hänen sijastaan saapuikin lääkärieltä kirje, jossa ilmoitettiin, että ruusutauti oli uusiutunut ja että sairaan täytyi pysyä vielä pitkän aikaa Port Saidissa.

Tämä aiheutti ylimääräistä puuhaa ja uusia järjestelyjä. Nyt insinöörit eivät voisi ottaa lapsia, palvelusväkeä ja varusteita mukaan, koska he joutuivat liikkumaan jatkuvasti. Tarvittaessa heidän piti olla valmiina lähtemään jopa suurelle Ibrahim-

kanavalle saakka. Lyhyen harkinnan jälkeen Rawlison päätti jättää Nelin vanhan Dinahin ja Stasin hoidettavaksi ja pyysi Italian konsulaatin agenttia ja seudun mudiria, kuvernööriä, joihin oli tutustunut, auttamaan heitä tarvittaessa. Mutta Nelin oli ikävä erota isästään, ja tämä lupasikin käydä tervehtimässä lapsia tai käskeä heidät luokseen heti, kun hän tulisi Medinetin läheisyyteen.

– Me otamme Chamiksen mukaamme, hän sanoi, – ja lähetämme hänet tuomaan sanaa, jos tarvitaan. Dinah saa pitää Neliä silmällä, mutta pidä sinä Stas varmuuden vuoksi huolta heistä molemmista.

– Siitä voitte olla varmat, Stas vastasi. – Minä pidän Nelistä huolta kuin omasta sisarestani. Hänellä on Saba, minulla pyssy, koettakoon vain joku tehdä hänelle pahaa.

– Kysymys ei ole siitä, selitti Rawlison. – Saba ja pyssy eivät tule olemaan teille tarpeen. Pidä huoli siitä, ettei hän rasita itseään liiaksi tai vilustu. Olen pyytänyt konsulia lähettämään lääkärin, jos tarvitsette. Mudiri tulee teitä myöskin tervehtimään. Luulen, ettemme viivy kauaa poissa.

Tarkowski ei myöskään säästänyt neuvojaan. Hän selitti Stasille, ettei Nel tarvitse hänen puolustustaan, koskei Medinetissä eikä koko maakunnassa ole villi-ihmisiä eikä villejä eläimiäkään. Stasin tuli vain olla huomaavainen, eikä hän saanut lähteä yksin eikä Nelin kanssa millekään retkelle, kaikkein vähiten kamelilla, koska niillä ajaminen on rasittavaa.

Kuultuaan tämän Nel tuli niin surulliseksi, että Tarkowskin

täytyi lohduttaa häntä.

– Sitten, hän sanoi silittäen tytön päätä, – kun tulemme tai kun Chamis tulee teitä hakemaan, saatte ajaa kamelilla. – Emmekö saa edes vähäsen?.. kysyi tyttö. Isät suostuivat vihdoinkin siihen, että lapset saisivat ajaa muuleilla, mutta eivät kameleilla, eivätkä raunioilla, missä saattoi helposti pudota kuoppaan, vaan puutarhateitä pitkin. Dragomanin ja palvelijoitten tuli aina seurata lapsia.

Sitten molemmat insinöörit matkustivat, tosin vain Hamaret-el-Maktiin, josta kymmenen tunnin kuluttua saattaisi palata yöksi Medinettiin. Näin tapahtui lähinnä seuraavinakin päivinä, kunnes he olivat tarkastaneet kaikki lähimmät työt. Sitten kun heidän täytyi lähteä kauemmaksi. Chamis saapui yöllä ja vei Nelin ja Stasin varhain aamulla niihin kaupunkeihin, joissa isät tahtoivat näyttää lapsilleen jotakin mielenkiintoista. Lapset viettivät suurimman osan päivää isiensä seurassa ja palasivat auringon laskiessa teltoille. Oli kuitenkin päiviä, jolloin Chamis ei lainkaan tullut, ja silloin Nel pitkästyi huolimatta Stasista ja Sabasta, josta hän löysi yhä uusia ominaisuuksia. Näin kului aika loppiaiseen asti, jolloin insinöörit palasivat Medinettiin.

Mutta kahden päivän kuluttua he läksivät uudelleen sanoen tällä kertaa matkustavansa kauemmaksi, luultavasti aina Beni-Suefiin saakka ja sieltä El-Facheniin, josta samanniminen kanava alkaa ja kulkee Niilin vartta pitkin kauas etelään.

Senpä tähden lapset hämmästyivätkin kovasti, kun Chamis kolmantena päivänä kello yhdentoista tienoissa päivällä saapui

Medinetiin. Stas, joka oli lähtenyt laitumelle kameleja katsomaan, näki hänet ensin. Chamis keskusteli Idryksen kanssa ja sanoi Stasille tullessaan noutamaan häntä ja Neliä. Hän lupasi tulla kohta teltaan kertomaan, minne isät olivat käskeneet heidän matkustaa. Stas juoksi heti kertomaan Nelille hauska uutisesta.

– Tiedätkö! Chamis on tullut! huusi hän jo kaukaa.

– Pääsemme matkalle! Pääsemme matkalle! riemastui tyttö ilosta hypähdellen.

– Ja pitkälle matkalle.

– Minne? Nel kysyi pyyhkäisten hiukset silmiltään.

– En tiedä. Chamis sanoi tulevansa kohta kertomaan.

– Mistä sinä sitten tiedät, että pitkälle matkalle?

– Kuulin Idryksen sanovan, että hän ajaa Gebriksen kanssa kameleilla edellä. Me matkustamme siis rautateitse ja saamme kamelit siellä, missä isä on ja mistä retki sitten alkaa.

Neljännestunnin kuluttua Chamis tuli. Hän kumarsi ja sanoi Stasille:

– Kanage (pikku herra), lähdemme matkaan kolmen tunnin kuluttua ensimmäisellä junalla.

– Minne?

– El-Garak-el-Sultaniin ja sieltä insinöörien kanssa kameleilla Wadi-Rajaniin.

Stasin sydän alkoi sykkiä ilosta, mutta Chamiksen sanat ihmetyttivät

häntä kuitenkin. Hän tiesi, että Wadi-Rajan oli jono

hiekkakumpuja

Libyan erämaassa Medinetistä etelään ja lounaaseen, mutta isä ja

Rawlison olivat sanoneet matkustavansa vastakkaiseen suuntaan

Niilille päin.

– Mitä on tapahtunut? Stas kysyi. – Isä ja setä Rawlison eivät siis olekaan nyt Beni-Siefissa, vaan El-Garakissa?

– Heidän on täytynyt muuttaa matkasuunnitelmaansa, Chamis vastasi.

– Mutta he ovat käskeneet kirjoittaa El-Facheniin.

– Kirjeessä vanhempi efendi kertoo, kuinka he ovat joutuneet El-Garakiin.

Hän etsi kirjettä poveltaan, mutta huudahti samassa:

– O nabi! (profeetta) kirje on jäänyt kamelimiesten säkkiin.

Juoksen, ennenkuin Idrys ja Gebr ennättävät lähteä.

Ja hän juoksi kamelimiesten luo. Lapset ja Dinah alkoivat sillä välin varustautua matkaan. Koska oli kysymyksessä pitkähkö matka, Dinah pakkasi Neliä varten useampia pukuja. Stas huolehti itsestään, mutta ennen kaikkea pyssystä ja patruunoista, sillä hän kuvitteli tapaavansa Wadi-Rajanin kummuilla susia ja hyenoja.

Chamis palasi vasta tunnin kuluttua ja niin väsyneenä ja hiostuneena, että hän huohotti pitkän aikaa.

– Kamelimiehet ovat jo lähteneet, hän sai sanotuksi. – Minä juoksin... mutta turhaan. Eipä hätää... saammehan kirjeen El-

Garakissa, jossa insinööritkin ovat. Onkohan Dinahin lähdeettävä mukaan?

– Kuinkas muuten?

– Parempi olisi, että hän ei lähtisi. Insinöörit eivät puhuneet hänestä mitään, arveli Chamis.

– Mutta he ovat sanoneet, että Dinahin täytyy aina seurata Neliä, ja nyt hänen on lähdeettävä.

Chamis kumarsi pannen kätensä sydämelle ja sanoi:

– Rientäkäämme, muuten juna jättää.

Tavarat olivat jo valmiina, ja he saapuivat hyvissä ajoin asemalle. Matka Medinetistä Garakiin on vain 30 kilometriä, mutta junat ajavat hiljaa ja pysähtyvät usein. Jos Stas olisi ollut yksinään, hän olisi ajanut kamelilla, sillä hän laski, että Idrys ja Gebr saapuvat kahta tuntia aikaisemmin perille. Mutta Nelille matka olisi ollut liian pitkä, ja nuori holhooja muisti isien neuvon, ettei Neliä saisi rasittaa. Muuten aika kului hauskaasti, eivätkä lapset ennättäneet vielä oikein asettua, kun jo saapuivat Garakiin.

Pieni asema oli melkein tyhjä. He näkivät vain muutamia mandariineja myyskenteleviä naisia, kaksi tuntematonta karavaaninkuljettajaa sekä Idryksen ja Gebrin, joilla oli seitsemän kamelia, yksi raskaasti kuormattuna. Mutta Tarkowskia ja Rawlisonia ei näkynyt.

– Herrat lähtivät edeltäpäin erämaahan laittaakseen teltat kuntoon ja käskivät meidän tulla jäljessä, Idrys selitti.

– Mutta miten me löydämme heidät sieltä hiekkakumpujen välistä? kysyi Stas.

– He käskivät näiden beduiinien opastaa meitä, sanoi Idrys osoittaen karavaaninkuljettajia, joista vanhempi kumarsi, hieroi sormellaan ainoata silmäänsä ja sanoi:

– Meidän kamelimme eivät tosin ole lihavia, mutta ne ovat nopeajalkaisia. Tunnin kuluttua olemme perillä.

Stas iloitsi saadessaan viettää yön erämaassa, mutta Nel oli hieman alakuloinen, sillä hän oli toivonut saavansa tavata isänsä Garakissa.

Asemapäällikkö, uninen egyptiläinen, jolla oli punainen fetsi päässä ja tummat silmälasit nenällä, lähestyi ja alkoi muun työn puutteessa katsella eurooppalaisia lapsia.

– Nämä lapset ovat niitten "inglesien", jotka aamulla ajoivat pyssyineen erämaahan, kertoi Idrys nostaessaan Neliä satulaan.

Stas antoi pyssynsä Chamikselle ja istuutui Nelin viereen, sillä satula oli leveä kuin itämainen kantotuoli. Dinah asettui Chamiksen taa, muut muille kameleille. Lähdettiin.

Jos asemapäällikkö olisi viipynyt asemalla, hän olisi huomannut, että he ajoivat Taleihin päin, siis päinvastaiseen suuntaan kuin ne englantilaiset, joista Idrys oli puhunut. Mutta asemapäällikkö oli jo ennättänyt lähteä kotiin, sillä Garakiin ei tulisi sinä päivänä enää ainoatakaan junaa.

Kello oli viiden tienoissa iltapäivällä. Sää oli ihana. Aurinko painui erämaan taakse upoten purppuraiseen hohteeseen; ilma oli niin täynnä kultaista loistetta, että silmiä häikäisi. Maa paistoi sinipunervana, ja kaukaiset kummut hohtivat ametistin värein. Koko maailma oli kuin satua ja taivaallisten valojen leikkiä.

Niin kauan kuin he ajoivat vihreitä vainioita pitkin, kamelinkuljettaja-beduiini johti karavaania käymäjalkaa, mutta heti kun kova hiekka alkoi rouskahdella kamelien jalkain alla, kaikki muuttui kerrassaan.

– Jalla! Jalla! alkoivat villit äänet huutaa. Samassa kuului piiskanläimäyksiä ja kamelit lähtivät kiitämään kuin vihuri lennättäen kavioillaan erämaan hiekkaa ja soraa.

– Jalla! Jalla!

Hurja ajo huvitti lapsia aluksi, mutta sitten se ja kova keinutus alkoi pyörryttää, ja jonkin ajan kuluttua, kun vauhti ei hiljentynyt, rupesi pikku Nelin silmissä mustenemaan.

– Stas, miksi me lennämme näin? tyttö huudahti kääntyen matkatoverinsa puoleen.

– Luulen, että kamelit ovat pillastuneet ja he eivät pysty hillitsemään niitä, Stas vastasi.

Mutta kun hän huomasi tytön kasvojen kalvenneen, hän alkoi huutaa edellä ajavalle beduiinille pyytäen heitä ajamaan hiljemmin. Vastaukseksi pojan huutoihin kuului jälleen: "Jalla! Jalla!", ja kamelit kiisivät yhä hurjempaa vauhtia.

Ensin poika arveli, etteivät beduiinit olleet kuulleet häntä, mutta huudettuaan uudestaan saamatta vastausta hän huomasi, että Gebr yhä vain hoputti heidän kameliaan. Nyt hän rupesi ajattelemaan, etteivät kamelit rientäneet tällä tavoin itsestään, vaan niitä kannustettiin jostakin syystä yhä kiireemmin eteenpäin.

Hänen mieleensä juolahti, että ehkä he olivat kulkeneet

harhaan ja nyt yritettiin voittaa menetetty aika, jotteivät isät toruisi heitä myöhästymisestä. Mutta kohta hän oivalsi, ettei asia voisi olla näin. Rawlison näet suuttuisi paljon enemmän Nelin rasittamisesta. Mitä tämä siis merkitsi? Miksi he eivät totelleet? Pojan viha alkoi nousta ja hän alkoi myös pelätä Nelin puolesta.

– Seis! hän huusi jaksonsa edestä kääntyen Gebriin päin.

– Uskut! (vaiti), huusi sudanilainen vastaukseksi.

Ja he kiisivät eteenpäin.

Egyptissä yö alkaa kello kuuden tienoissa. Iltarusko sammui siis pian, ja jonkun ajan kuluttua nousi taivaalle suuri, punertava kuu levittäen lempeätä valoa erämaan ylle.

Hiljaisessa yössä kuului kamelien raskas huohotus, kavioitten kolkot iskut hiekkaan ja joskus ruoskan läimäys. Nel oli jo niin uuvuksissa, että Stasin täytyi tukea häntä. Tyttö kyseli vähän väliä, eikö jo tultaisi perille, ja vain toivo siitä, että hän pian saisi nähdä isänsä, näytti antavan hänelle voimaa kestää. Turhaan lapset katselivat ympärilleen. Kului tunti ja toinen: ei näkynyt teltoja eikä tulia missään.

Stasin tukka nousi kauhusta pystyyn, sillä nyt hän ymmärsi, että heidät oli ryöstetty.

Rawlison ja Tarkowski todellakin odottivat lapsia, mutta eivät Wadi-Rajanin hiekkakummuilla, minne heillä ei ollut asiaa eikä halua matkustaa, vaan aivan toisella suunnalla, El-Fachenin kaupungissa, samannimisen kanavan varrella. Rawlison odotti lasten saapuvan heti auringonlaskun jälkeen, jos he, kuten hän laski, olivat lähteneet Medinetistä saman päivän aamulla.

– Niin, vastasi Tarkowski, – olen lähettänyt Stasille kirjeen, jossa kielsin matkustamasta yötä myöten, ja koska kysymyksessä on Nelin terveys, niin poikaan voi luottaa, vaikka hänen mielensä tekeekin rientää tänne.

– Hän on terhakka poika ja minä luotan häneen täydellisesti. Ystävykset istuivat nyt tarkastamaan kanavatöiden suunnitelmia, ja tätä puuhaa kesti iltaan asti.

Kello kuusi, jolloin yö alkaa, he olivat jo asemalla ja kävelivät edestakaisin asemasillalla keskustellen hartaasti lapsistaan.

Merkinannot junan lähestymisestä lopettivat keskustelun. Hetken kuluttua alkoivat veturin lyhdyt näkyä pimeydestä ja kohta liukui jono valaistuja vaunuja asemasillan viereen. Juna pysähtyi.

– Heitä ei näy ikkunassa, Rawlison sanoi.

– Istuvat kai peremmällä vaunussa ja tulevat kohta ulos.

Matkustajat alkoivat poistua vaunusta, mutta he olivat etupäässä arabeja. Lapsia ei näkynyt.

– Joko Chamis on lähtiessä myöhästynyt junasta, sanoi Tarkowski surullisena, – tai hän on nukkunut liikaa yön matkustettuaan, ja siinä tapauksessa he tulevat vasta huomenna.

– Mahdollisesti, vastasi Rawlison huolestuneena.

– Mutta entä jos joku heistä on sairastunut?

– Stas olisi sähköttänyt siinä tapauksessa.

– Kuka tietää, vaikka sähkösanoma odottaisikin meitä hotellissa.

– Niin, lähdetäänpä sinne.

Mutta hotelliin ei ollut tullut sanomaa. Rawlisonin huolestuminen kasvoi.

– Tiedätkö, mitä vielä on voinut tapahtua, Tarkowski sanoi. – Jos Chamis on nukkunut liikaa, niin hän ehkä ei ole puhunut lapsille mitään, vaan on tullut heidän luokseen vasta tänään ja sanonut, että he matkustaisivat vasta silloin. Meille hän sitten selittää ymmärtäneensä väärin. Minäpä sähkötän Stasille varmuuden vuoksi.

– Ja minä Fajumin mudirille.

He lähettivät kaksi sähkösanomaa. Mutta vaikka ei vielä ollut syytä olla huolissaan, niin insinöörit nukkuivat seuraavan yön huonosti ja nousivat varhain aamulla.

Mudirilta tuli kello 10 tienoissa tällainen vastaus:

"Olen tiedustellut asemalta. Lapset matkustivat eilen Garak-el-Sultaniin."

Saattaa helposti ymmärtää, että moinen tieto sekä ihmetytti että suututti isiä. Hetken he katselivat toisiaan ikään kuin eivät

olisi ymmärtäneet sähkösanomaa, mutta sitten tulinen Tarkowski löi nyrkillä pöytään ja sanoi:

– Se on Stasin keksintöä, mutta kyllä minä pian vieroitan hänet sellaisesta.

– Sitä ei olisi häneltä odottanut, Nelin isä vastasi ja kysyi hetken kuluttua: – Entä Chamis?

– Joko hän ei ole tavannut heitä eikä tiennyt, mitä tehdä, tai on hän lähtenyt ajamaan heitä takaa.

– Niin minäkin luulen.

Tuntia myöhemmin he matkustivat Medinettiin. Teltoissa he saivat tietää, etteivät kamelimiehekään olleet siellä, ja asemalla vakuutettiin, että Chamis oli lasten kanssa matkustanut El-Garakiin. Asia muuttui yhä sekavammaksi ja saattoi selvitä vasta El-Garakissa.

Tällä asemalla alkoi vihdoinkin kauhistuttava totuus tulla ilmi.

Asemapäällikkö, sama uninen egyptiläinen, jolla oli punainen fetsi päässä ja tummat silmälasit nenällä, kertoi nähneensä neljätoistavuotiaan pojan ja kahdeksanvuotiaan tytön vanhanpuoleisen neekerinaisen seurassa ja näiden ajaneen erämaahan. Hän ei muistanut, oliko kameleja ollut kahdeksan vai yhdeksän, mutta yksi oli ainakin ollut kuormattu kuin pitkälle matkalle ja kahdella beduiinilla oli ollut suuret mytyt satuloihin sidottuina. Hän muisti myös erään sudanilaisen kamelimiehen sanoneen, että lapset olivat englantilaisten, jotka aikaisemmin olivat lähteneet Wadi-Rajaniin.

– Palasivatko englantilaiset takaisin? kysyi Tarkowski.

– Palasivat eilen mukanaan kaksi tapettua suttu, vastasi asemapäällikkö, – ja minua vielä ihmetytti, miksi he palasivat ilman lapsia. Mutta en kysynyt heiltä syytä siihen, koska asia ei kuulunut minulle.

Sen sanottuaan hän poistui omiin toimiinsa.

Asemapäällikön kertoessa Rawlison valahti kalpeaksi kuin paperi. Tuskainen ilme silmissä hän katsoi ystäväänsä, otti hattunsa, nosti kätensä tuskan hien kostuttamalle otsalle ja horjahteli ikään kuin kaatumaisillaan.

– Rawlison, ole mies! Tarkowski huusi. – Lapsemme on ryöstetty.

Meidän täytyy pelastaa heidät.

– Nel, Nel! huokasi onneton englantilainen.

– Nel ja Stas! Syy ei olekaan Stasin. Heidät molemmat on kavalasti petetty ja ryöstetty. Mutta mistä syystä? Ehkä lunnaiden toivossa. Chamis on epäilemättä mukana juonessa, Idrys ja Gebr myöskin.

Nyt hän muisti Fatman sanoneen, että molemmat sudanilaiset kuuluivat Dangalien sukuun kuten Mahdikin ja että Chadigi, Chamiksen isä, on samaa sukua. Tätä ajatellessaan hänen sydäntään kouraisi kylmä. Nyt hän käsitti, että lapsia ei ollut ryöstetty lunnaita varten, vaan vaihdettaviksi Smainin vaimoa ja lapsia vastaan.

Mutta mitä mahtoivat nuo arabit tehdä heille. He eivät voi piiloutua erämaahan, missä nälkä ja jano uhkasivat, eivätkä myöskään Niilin varsille, sillä sieltä heidät löydetäisiin varmasti.

He pakenevat siis kaiketi Mahdin luo lasten kanssa.

Tuo ajatus kauhistutti Tarkowskia, mutta vanhan sotilaan maltilla hän hillitsi pian itsensä ja alkoi harkita, mitä oli tapahtunut ja miten voisi pelastaa lapset.

– Fatmalla, hän arveli, – ei ollut syytä kostaa meille eikä lapsille, ja heidät on ryöstetty Smainille luovutettaviksi. Onni onnettomuudessa on kuitenkin se ettei heitä ainakaan uhkaa väkivaltainen kuolema. Mutta sitä vastoin heillä on edessään pitkä ja pelottava matka, joka saattaa käydä heille tuhoisaksi.

Hän ilmoitti heti mielipiteensä Rawlisonille:

– Idrys ja Gebr luulevat villien ja typerien ihmisten tapaan, ettei Mahdin väki ole kaukana, mutta Khartum, johon Mahdi nyt on tunkeutunut, on kahden tuhannen kilometrin päässä täältä. Tämä matka heidän on kuljettava poistumatta Niilin varrelta, sillä muuten kuolevat kamelit ja ihmiset janoon. Matkusta sinä Kairoon ja pyydä kediiviä heti ilmoittamaan sähkösanomilla kaikille sotilasasemille, että sekä oikealla että vasemmalla puolella Niiliä on heti ryhdyttävä takaa-ajoon. Lupaa Niilin sheikeille suuri palkinto pakenevien kiinniottamisesta. Pidätettäköön kylissä kaikki, jotka tulevat noutamaan virrasta vettä. Näin joutuvat Idrys ja Gebr viranomaisien käsiin ja me saamme lapsemme.

Rawlison rauhoittui.

– Minä matkustan, hän sanoi. – Ne roistot ovat unohtaneet, että Wolseleyn englantilainen armeija, joka rientää Gordonin avuksi, on jo matkalla ja erottaa heidät Mahdista. He eivät voi

paeta! Lähetän heti sähkösanoman meidän ministerillemme ja sitten matkustan. Entä mitä sinä aiot tehdä?

– Pyydän sähkeitse loman pidennystä ja vastausta odottamatta lähden ajamaan heitä takaa Niiliä pitkin Nubiaan.

– Me tapaamme siis toisemme, sillä minä teen Kairosta päin samoin.

– Hyvä on! Nyt toimeen!

– Jumala meitä auttakoon! huudahti Rawlison.

Sillä välin kamelit kiitivät myrskynä kuun valaisemain hietikkojen yli. Sydänyö läheni. Kuu, joka ensin oli punainen ja suuri kuin pyörä, kalpeni ja kohosi korkealle. Kaukaiset kummut peittyivät hopeisiin sumuharsoihin, jotka eivät sulkeneet niitä kokonaan näkyvistä, vaan antoivat niille omituisen valaistuksen. Aika ajoin kuului kallioitten takaa sakaalien ulvontaa.

Kului vielä tunti. Stas kiersi käsivartensa Nelin ympäri yrittäen siten heikentää hurjan ajon aiheuttamaa heitteilehtimistä. Tyttö alkoi yhä useammin kysyä, miksi he ajoivat näin kovaa ja miksei telttoja ja isiä jo näkynyt. Stas päätti vihdoinkin kertoa totuuden, jonka tyttö ennemmin tai myöhemmin saisi kuitenkin tietää.

- Nel, hän sanoi, – ota hansikkaasi ja pudota se salaa maahan.
- Minkä tähden, Stas?

Stas painoi tytön lähellensä ja sanoi hellästi:

- Tee nyt niin kuin sinulle sanoin.

Nel piteli toisella kädellä kiinni Stasista, sillä hän pelkäsi päästää irti, veti hampaillaan hansikkaan toisesta kädestä ja pudotti sen maahan.

– Pudota vähän matkan päästä toinenkin, Stas sanoi. – Minä olen jo omani pudottanut, mutta sinun hansikkaasi näkyvät paremmin koska ne ovat vaaleat.

Kun hän näki tytön kysyvän ilmeen hän jatkoi:

– Älä säikähdä, Nel... Mutta näetkös... ehkä me emme tapaakaan isiämme täällä... sillä nuo roistot ovat ryöstäneet meidät. Mutta älä pelkää... Sillä jos asia on niin, niin meitä lähdetään ajamaan takaa. Meidät saavutetaan ja pelastetaan aivan varmasti. Juuri siitä syystä minä pyysin sinua pudottamaan hansikkaasi, jotta takaa-ajajat pääsisivät jäljillemme. Toistaiseksi me emme voi tehdä mitään, mutta minä koetan myöhemmin keksiä jotakin... Aivan varmasti minä keksin jonkun keinon... älä siis pelkää, vaan luota minuun.

Mutta kun Nel sai tietää, ettei hän saa nähdä isäänsä ja että he ajavat kauas erämaahan, hän rupesi vapisemaan pelosta ja itkemään. Hän painautui Stasiin ja kysyi läpi kyyneltensä, miksi heidät oli varastettu ja minne heitä nyt vietiin. Stas lohdutti häntä niin hyvin kuin taisi ja melkein samoilla sanoilla kuin hänen isänsä lohdutti Rawlisonia. Hän sanoi, että isät lähtevät varmaan itse ajamaan heitä takaa ja ilmoittavat kaikkiin vartiopaikkoihin, ja vakuutti puolustavansa Neliä.

Mutta tyttö ikävöi isää enemmän kuin pelkäsi ja itki vielä pitkän aikaa. Surullisina kiitivät molemmat valoisassa yössä erämaan valkoisia hietikkoja pitkin.

Stasin sydäntä ei ahdistanut ainoastaan pelko ja suru, vaan häpeäkin. Hän ei ollut syypää siihen, mitä oli tapahtunut, mutta hän muisti kerskailunsa, josta isä oli usein häntä moittinut. Ennen hän oli luullut, ettei voisi joutua sellaiseen asemaan, josta ei omin voimin selviytyisi. Hän oli pitänyt itseään voittamattomana nuorukaisena ja oli ollut valmis haastamaan

koko maailman taisteluun kanssaan. Nyt hän käsitti olevansa vain pieni poika ja ajavansa kamelilla vastoin tahtoaan sen tähden, että puolivilli sudanilainen kannusti sitä eteenpäin. Hän tunsu suurta nöyryytystä, mutta ei tiennyt miten asettua vastarintaan. Hänen täytyi tunnustaa pelkäävänsä näitä ihmisiä, erämaata ja sitä, mitä hänelle ja Nelille vielä saattaisi tapahtua.

Hän oli vilpittömästi vakuuttanut ei ainoastaan tytölle vaan itselleenkin puolustavansa tätä, vaikka se maksaisi hänelle hengen.

Itkusta ja jo kuusi tuntia kestäneestä ajosta uupuneena Nel alkoi lopulta torkkua ja jopa nukkuakin. Stas tiesi, että jos juoksevan kamelin selästä putoaa, saattaa ruhjoutua kuoliaaksi. Hän satoi Nelin kiinni itseensä köydellä, jonka löysi satulasta. Hetken kuluttua hän huomasi kamelien juoksun hidastuvan vaikka kuljettiinkin yli tasaisten ja pehmeiden hietikkojen. Kaukaa alkoi häämöttää kallioita, kuu kävi yhä kalpeammaksi ja edestäpäin, hyvin matalalla, hohti heikosti vaalean punaisia pilviä, joita tuulenhenki näytti hiljaa kuljettavan. Kumpareiden läheisyydessä ajo hidastui entisestään. Maaperä muuttui kiviseksi ja kalliot töröttivät nyt selvästi keskellä hiekkakunnaita. He ajoivat parin kivisen syvänteen yli, jotka näyttivät kuivuneilta joen uomilta. Toisinaan osui eteen rotko, joka oli kierrettävä. Kamelit alkoivat astua varovasti keskellä kuivuneita, kovia jerikonruusupensaita, jotka peittivät kukkulat. Joskus kameli oli kompastua ja saattoi huomata, että juhdat tarvitsivat lepoa.

Eräässä rotkossa beduiinit pysähtyivät, astuivat alas kameleiltaan ja rupesivat hellittämään taakkoja. Idrys ja Gebr seurasivat heidän esimerkkiään. He alkoivat tarkastella kameleja, päästivät ne valjaista, ottivat muonamyyttynsä esiin ja alkoivat etsiä litteitä kiviä tulisijaa varten. Ei ollut puita eikä kuivaa lantaa, mutta Chamis kokosi kuivia jerikonruusun oksia. Sudanilaisten puuhatessa Stas, Nel ja vanha Dinah istuivat syrjässä muista. Dinah oli vielä pelästyneempi kuin lapset eikä saanut sanaakaan suustaan. Hän kiersi lämpimän huovan Nelin ympäri ja alkoi suudella tytön käsiä. Stas kysyi heti Chamikselta, mitä tämä kaikki merkitsi, mutta tämä nauroi paljastaen kaksi valkoista hammasriviä ja meni ruusunoksia kokoamaan. Sitten Stas kysyi Idrykseltä, joka vastasi lyhyesti: "Saat nähdä" ja uhkasi sormellaan. Kun vihdoinkin hulmahti nuotio, joka enemmän loimusi kuin lämmitti, niin kaikki paitsi Gebr siirtyivät sen ympärille ja alkoivat syödä kuivattuja maissikakkuja ja lampaan- ja vuohenlihaa. Lapset söivät myöskin pitkästä matkasta nälkiintyneinä, mutta Neliä rupesi yhä enemmän nukkuttamaan. Silloin välähtivät tummaihoisen Gebrin valkoiset silmät nuotion heikossa valossa ja hän nosti ilmaan kaksi pientä valkoista hansikasta kysyen:

- Kenen nämä ovat?
- Minun, vastasi Nel väsyneesti unissaan.
- Sinun, pikku käärme? sähisi sudanilainen hampaittensa välistä. —

Vai merkitset sinä tietä, jotta isäsi osaisi ajaa meitä takaa?

Ja hän löi tyttöä arabialaisella ruoskalla, joka veristää kamelinkin paksun nahan. Nel, jonka ympärillä oli huopa, parkaisi sekä kivusta että pelosta. Mutta Gebr ei ennättänyt lyödä häntä toista kertaa, kun Stas hyppäsi kuin villikissa hänen päälleen ja kävi kurkkuun kiinni. Tämä tapahtui niin äkkiä, että sudanilainen kaatui selälleen maahan. Stas kaatui hänen päälleen ja molemmat vierivät maata pitkin. Vaikka poika oli ikäisekseen hyvin vahva, sai Gebr hänestä kuitenkin voiton, irroitti kädet kurkusta, käänsi kasvot maata vasten ja alkoi piiskalla lyödä Stasia selkään.

Villin käteen tarttuvan Nelin kyyneleet ja pyynnöt eivät olisi auttaneet mitään, jollei Idrys olisi tullut pojan avuksi. Idrys oli vanhempi ja vahvempi kuin Gebr ja häntä olivat kaikki totellet koko paon aikana. Idrys tempasi piiskan Gebrin kädestä, viskasi sen kauas syrjään ja sanoi:

– Pois, tolvana.

– Minä ruoskin tämän skorpionin!.. vastasi Gebr hammasta puren.

Tarttuen Gebriä rinnukseen Idrys katsoi häntä silmiin ja sanoi hiljaisella, mutta peloittavalla äänellä:

– Jalosukuinen Fatma kielsi loukkaamasta näitä lapsia, koska he ovat häntä puolustaneet...

– Minä lyön hänet kuoliaaksi!.. uhkasi Gebr.

– Mutta minä sanon: älä koske lapsiin. Jokaisesta ruoskaniskusta saat itse kymmenen.

Ja hän ravisti Gebriä kuin palmun oksaa.

– Nämä lapset, jatkoi hän, – ovat Smainin omaisuutta, ja jos jompikumpi heistä sattuisi kuolemaan, niin Mahdi (Jumala suokoon hänelle pitkää ikää) hirttäisi sinut varmasti. Paina mieleesi, hölmö.

Mahdin nimi vaikutti voimakkaasti kaikkiin sudanilaisiin, ja Gebr painoi heti päänsä alas ruveten peloissaan toistamaan:

– Allah akbar! Allah akbar!

Stas nousi pystyyn hengästyneenä ja naarmuisena. Hän tiesi, että jos isä nyt voisi nähdä hänet, hän olisi ylpeä pojastaan, joka puolusti urheasti Neliä ja rupesi kirvelevistä ruoskaniskuista huolimatta heti lohduttamaan suojattiaan. Sitten hän sanoi:

– Minä sain, minkä sain, mutta kyllä hän vastedes antaa sinun olla rauhassa. Olisipa minulla nyt joku ase!

Pikku Nel kiersi kätensä pojan kaulaan ja kostuttaen kyynelillensä hänen poskiaan alkoi vakuuttaa, ettei häneen koskenut, vaan että hän itkee, kun säälii Stasia niin kovasti.

Gebr ja Idrys olivat sopineet ja levittäneet viittansa maahan käydäkseen sille levolle. Chamis seurasi heidän esimerkkiään. Beduiinit antoivat kameleille durraa, ottivat sitten kaksi niistä ja ajoivat Niilille päin. Nel pani päänsä vanhan Dinahin syliin ja nukahti. Nuotio sammui ja kuului vain kuinka durra rouskui kamelien hampaissa. Taivaalla liiteli pilvenhattaroita, jotka joskus osuivat kuun eteen. Yö oli valoisa. Kallioitten takaa kuului sakaalien surkeaa ulvontaa.

Parin tunnin kuluttua beduiinit palasivat kameleineen, jotka kantoivat kahta nahkaista, vedellä täytettyä säkkiä.

Kohennettuaan nuotiota he istuutuivat hiekalle ja alkoivat syödä. Heidän tulonsa herätti Stasin, joka oli nukahtanut, molemmat sudanilaiset ja Chamiksen. Nuotion ääressä syntyi seuraava keskustelu:

- Joko voimme ajaa eteenpäin? kysyi Idrys.
- Ei. Sekä meidän että kamelien täytyy vielä saada levätä.
- Eikö kukaan nähnyt teitä?
- Ei kukaan. Me lähestyimme virtaa kahden kylän välillä.

Koirat vain haukkuivat jossakin kaukana.

– Täytyy vastedes ajaa vettä noutamaan puolen yön aikaan ja ottaa sitä autioilla rannoilla. Kun olemme sivuuttaneet ensimmäisen kosken onnellisesti, niin kylät harvenevat ja ovat myötätuntoisempia profeetalle. Meitä tullaan varmasti ajamaan takaa.

Chamis kääntyi vatsalleen, painoi päänsä käsien varaan ja sanoi:

– Kyllä insinöörit odottavat El-Fachenissa koko yön seuraavaa junaa, mutta sitten he kaiketi matkustavat Fajumiin ja sieltä Garakiin. Vasta siellä he saavat tietää mitä on tapahtunut, ja silloin heidän täytyy palata Medinetiin lähettääkseen kuparilankaa pitkin lentäviä sanomia Niilin varrella oleviin kaupunkeihin, joista varustetaan kameliratsastajia ajamaan meitä takaa. Kaikki tämä vaatii ainakin kolme päivää. Sitä ennen ei meidän tarvitse kiusata kamelejamme, vaan voimme rauhassa "juoda savua" piipuistamme.

Hän otti nuotiosta palavan ruusunoksan, jolla sytytti

piippunsa, ja

Idrys alkoi arabialaisten tavoin maiskutella tyytyväisenä suutaan.

– Sinä Chadigin poika olet tämän hyvin järjestänyt, hän virkkoi, – mutta meidän täytyy säästää aikaa ja ajaa näinä kolmena päivänä mahdollisimman kauaksi etelään. Minä en saa rauhaa ennenkuin olemme Niilin ja Khargen (keitaita Niilistä länteen) välisessä erämaassa. Jumala antakoon kamelien kestää.

– Kyllä ne kestävät, virkkoi toinen beduiineista.

– Puhutaan, huomautti Chamis, – että Mahdin joukot (Jumala suokoon hänelle pitkää ikää) ovat jo lähellä Assunia.

Stas, joka ei päästänyt yhtäkään sanaa keskustelusta korvansa ohi, nousi ja sanoi:

– Mahdin joukot ovat Khartumin ympäristössä.

– La! la! (ei, ei) vastasi Chamis.

– Älkää piitatko hänen sanoistaan, sanoi Stas, – sillä hänen aivonsa ovat yhtä hämärän tummat kuin hänen ihonsakin. Vaikka te joka kolmas päivä ostaisitte uudet kamelit ja ajaisitte niitä niinkuin tänään, niin teiltä menisi sittenkin kokonainen kuukausi ennenkun olisitte Khartumissa. Ette taida tietää, että teiltä sulkee tien sotajoukko, ei egyptiläinen, vaan englantilainen...

Kun Stas huomasi sanojensa vaikutuksen, hän jatkoi:

– Ennenkuin ehditte Niilin ja suuren keitaan väliin, sulkevat sotilasvartiot kaikki tiet erämaassa. Sanat juoksevat noita kuparisia lankoja pitkin pikemmin kuin kamelit! Kuinka aiotte pujahtaa vartion läpi?

– Erämaa on laaja, vastasi beduiini.

– Mutta teidän täytyy pysytellä Niilin läheisyydessä.

– Voimmehan siirtyä vaikka toiselle puolelle.

– Sanat lentävät kuparilankoja pitkin Niilin kummallekin puolelle.

– Mahdi lähettää meille enkelin, joka peittää englantilaisten ja turkkilaisten (egyptiläisten) silmät, mutta antaa meille siivet.

– Idrys, sanoi Stas, – minä en puhu Chamikselle, jonka pää on tyhjä kuin vesimeloni, enkä Gebrille, joka on kelvoton kuin sakaali, vaan sinulle. Minä tiedän, että te aiotte viedä meidät Mahdille ja antaa meidät Smainin käsiin. Mutta jos teette sen rahan tähden, niin muistakaa, että tuo pienen bintin (tytön) isä on rikkaampi kuin kaikki sudanilaiset yhteensä.

– Mitäs sitten? Idrys keskeytti.

– Mitäkö? Antakaa meidät takaisin, niin insinööri ei säästä rahojaan, eikä minun isänikään...

– Tai antavat he meidät hallitukselle, joka käskää hirttämään meidät.

– Ei, Idrys. Teidät hirtetään siinä tapauksessa, että teidät saadaan kiinni takaa-ajossa. Ja niin käy varmasti. Mutta jos te palaatte vapaaehtoisesti takaisin, niin teitä ei rangaista ja te tulette rikkaiksi. Sinä tiedät, että valkoihoiset pitävät sanansa. Minä vakuutan molempien insinöörien puolesta, että tulee tapahtumaan niin kuin sanon.

Stas oli todellakin varma siitä, että hänen isänsä ja Rawlison sata kertaa mieluummin pitäisivät hänen antamansa lupauksen

kuin päästäisivät pojan ja etenkin tytön vaaralliselle matkalle ja levottomiin oloihin Mahdin villien ja hillittömien joukkojen keskuuteen.

Pamppailevin sydämin hän odotti Idrykseltä vastausta. Tämä kuitenkin vitkasteli ja sanoi vasta hetken kuluttua:

– Sinä vakuutat, että pienen "bintin" ja sinun isäsi antavat meille paljon rahaa?

– Niin.

– Mutta voivatko heidän rahansa avata meille paratiisin portin, jonka Mahdin yksi ainoa siunaus avaa?

– Bismillah! huusivat siihen beduiinit, Chamis ja Gebr.

Stas menetti kerrassaan toivonsa, sillä hän tiesi, että vaikka ihmiset Itämailla ovatkin ahneita ja lahjottavia, niin uskontonsa puolesta taistelevaa muhamettilaista ei lahjota kaikilla maailman aarteilla.

Huudahduksen innostamana Idrys jatkoi, ei vastatakseen Stasille vaan saadakseen yhä suurempaa tunnustusta tovereiltaan:

– Meillä on onni kuulua heimoon, joka on synnyttänyt pyhän profeetan, ja jalosukuinen Fatma ja hänen lapsensa ovat profeetan sukulaisia ja Mahdi rakastaa heitä. Kun me annamme sinut ja pienen "bintin" hänelle, hän vaihtaa teidät Fatmaan ja tämän lapsiin ja siunaa meitä. Sillä tiedä, että se vesi, jossa hän joka aamu koraanin määräyksen mukaisesti peseytyy, parantaa sairaita ja pelastaa synnistä. Mitä vaikuttaa sitten hänen siunauksensa!

– Bismillah! toistivat sudanilaiset ja beduiinit. Mutta Stas

tarttui viimeiseen pelastumisen mahdollisuuteen ja sanoi:

– Ottakaa sitten minut, kunhan beduiinit vievät pikku "bintin" takaisin. He vaihtavat Fatman ja hänen lapsensa minuunkin yksin.

– Vielä varmemmin teihin molempiin. Stas kääntyi Chamiksen puoleen:

– Vastaako isäsi sinun teoistasi?

– Minun isäni on jo erämaassa matkalla profeetan luo, vastasi Chamis.

– Hänet vangitaan ja hirtetään.

Nyt Idrys piti hetkeä sopivana rohkaista tovereitaan:

– Ne haukat, jotka kynivät lihan meidän ruumiistamme, eivät ole ehkä vielä syntyneet. Me tiedämme, mikä meitä uhkaa, mutta me emme ole enää lapsia ja erämaan tunnemme vanhastaan. Nämä miehet (hän osoitti beduiineja) ovat monen monta kertaa olleet Berberissä ja he tietävät tien, jota vain gasellit kulkevat. Siellä kukaan ei aja meitä takaa eikä löydä meitä. On totta, että meidän täytyy ajaa Niilin rantaan vettä noutamaan, mutta me teemme sen öisin. Luuletteko muuten, ettei virran varrella ole Mahdin ystäviä? Mutta minä sanon, että mitä pitemmälle etelään tulemme, sitä enemmän heitä on, ja kokonaiset heimokunnat ja heidän sheikkinsä odottavat otollista hetkeä tarttuakseen miekkaan ja noustakseen totista uskoa puolustamaan. He tuovat meille vettä, ruokaa ja kameleja ja johtavat takaa-ajajat harhaan. Me tiedämme, että Mahdi on kaukana, mutta tiedämme myös, että jokainen päivä vie meidät lähemmäksi lampaantaljaa, jolla

pyhä profeetta polvillaan rukoilee.

– Bismillah! huusivat toverit kolmannen kerran.

Saattoi huomata, että Idryksen vaikutusvalta heihin oli kasvanut. Stas ymmärsi, että kaikki oli menetetty ja tahtoen suojella Neliä sudanilaisten ilkeydeltä sanoi:

– Tyttö oli melkein menehtynyt kuuden tunnin ajosta. Kuinka voitte luulla, että hän kestäisi sellaisen matkan? Jos hän kuolee, niin minäkin kuolen, mitä te sitten viette Mahdille?

Idrys ei heti voinut siihen vastata. Sen huomattuaan Stas jatkoi:

– Kuinka te uskallatte lähestyä Mahdia ja Smainia, kun he saavat tietää, että Fatman ja hänen lastensa täytyy hengellään maksaa teidän tyhmyytenne?

Sudanilainen havahtui ja vastasi:

– Kyllä minä näin, kuinka sinä karkasit Gebrin kurkkuun. Vannon kautta Allahin: sinä jalopeuranpenikka et kuole, mutta tyttö...

Idrys katsoi Neliin, joka nukkui pää vanhan Dinahin sylissä, ja lisäsi lempeästi:

– Hänelle laitamme kamelin kyttyrälle pesän kuin linnulle, jottei hän rasittuisi, vaan saisi matkalla nukkua yhtä rauhallisesti kuin nyt.

Sen sanottuaan hän meni erään kamelin luo ja alkoi yhdessä beduiinien kanssa laittaa parhaan dromedaarin kyttyrälle sijaa Neliä varten. Sitä tehdessään he keskustelivat, vieläpä riitelivätkin, mutta vihdoinkin köysistä, peitteistä ja bamburuo'oista

syntyi laite, joka muistutti syvää koria. Siinä Nel saattoi istua ja maata tarvitsematta pelätä putoavansa. Korin yli, joka oli niin suuri, että Dinahkin mahtui siihen, pingotettiin vaate katoksi.

Stas oli iloinen, kun sai edes tämän aikaan. Ajateltuaan heidän asemaansa hän tuli siihen johtopäätökseen, että heidät saavutettaisiin ennen ensimmäistä koskipaikkaa, ja tämä ajatus lohdutti häntä. Mutta nyt hän oli väsynyt, ja hän päätti sitoa itsensä köydellä kiinni satulaan voidakseen nukkua kun hänen ei enää tarvinnut tukea Neliä.

Yö kului ja sakaalien ulvonta lakkasi. Karavaanin oli määrä lähteä liikkeelle. Nähdessään aamun koittavan sudanilaiset menivät muutaman askelen päässä olevan kallion taa ja alkoivat siellä peseytyä Koraanin määräysten mukaisesti käyttäen siihen hiekkaa veden asemesta, jota katsoivat parhaaksi säästää. Kuului kuinka he lukivat aamurukousta nimeltä "subg". Syvässä hiljaisuudessa saattoi selvästi erottaa sanatkin: "Armollisen ja laupiaan Jumalan nimeen. Ylistetty olkoon Herra, maailman valtias, armollinen ja laupias tuomari! Sinua me kunnioitamme, Sinuun uskomme. Sinulta apua rukoilemme. Johdata meitä sitä tietä pitkin, joka tuottaa Sinun armosi ja hyvyytesi, mutta ei tielle syntisten, jotka ovat vihasi ansainneet ja kulkevat eksyksissä. Amen."

Kuullessaan rukouksen Stas kohotti katseensa taivasta kohti ja tässä kaukaisessa seudussa, keskellä autioita hietikoita, lausui:
– "Sinuun turvaten me iloitsemme, pyhä Jumalan Äiti..."

8

Yö valkeni päiväksi. Matkanteko oli juuri alkamassa, kun yhtäkkiä joku huomasi suden noin sadan askeleen päässä karavaanista. Se näytti olevan peloissaan ikään kuin se juoksisi vihollista pakoon. Egyptissä ei ole sellaisia petoja, joita susi pelkäisi, ja siksi tulivat arabit levottomiksi säikähtyneen suden näkemisestä. Mitä tämä saattoi merkitä? Olivatko takaa-ajajat jo lähellä? Toinen beduiineista kiipesi vikkelahti kalliolle, mutta kerran ympärilleen vilkaistuaan hän syöksyi sieltä alas vielä nopeammin.

– Pyhä profeetta! hän huusi peloissaan. – Leijona juoksee suoraan meitä kohti. Se on aivan lähellä!

Samassa kuului kallion takaa matala "vou"! ja Stas ja Nel huudahtivat yhteen ääneen:

– Saba!

Koska sana "saba" merkitse leijonaa arabian kielessä, kauhistuivat arabit kovasti, mutta Chamis purskahti nauruun ja sanoi:

– Tuon leijonan tunnen kyllä!

Chamis vihelsi ja iso koira laukkasi kamelien luo. Kun koira huomasi lapset, se juoksi heidän luokseen, kaatoi iloissaan Nelin, joka oli ojentanut kätensä koiraa kohti, hyppäsi Stasin luo, juoksenteli haukkuen lasten ympärillä, kaatoi Nelin uudestaan, loikkasi Stasin viereen ja heittäytyi vihdoinkin pitkälleen heidän

jalkojensa juureen ruveten haukottelemaan.

Koira oli laihtunut ja sen suu oli vaahdossa, mutta siitä huolimatta se heilutti häntäänsä ja katsoi lempeästi Neliin, ikään kuin olisi tahtonut sanoa: "Isäsi on käskenyt minun vartioida sinua; tässä minä nyt olen!"

Lapset istuutuivat Saban viereen ja alkoivat hyväillä sitä. Beduiinit, jotka eivät ikinä olleet nähneet niin suurta koiraa, katselivat sitä ihmeissään toistaen: "Allah! o kelb kebir!" (Hyvä Jumala, kuinka suuri koira!) Vähän aikaa paikallaan maattuaan Saba nosti suuren kuononsa ylös, vainusi jotakin ja meni sammuneen nuotion paikalle, jossa oli ruoan jätteitä. Kohta rutisivat lampaan- ja vuohenluut sen suurissa hampaissa katketen kuin oljenkorret.

Sudanilaiset olivat rauhattomia koiran tulosta. He kutsuivat Chamiksen syrjään ja keskustelivat levottomina.

– Paholainen tuon koiran on tänne lennättänyt! huudahti Gebr. – Kuinka se on voinut löytääkin tänne, jos lapset kerran ajoivat rautateitse Garakiin?

– Varmaankin kamelin jälkiä pitkin, vastasi Chamis.

– Ikävä juttu. Jokainen, joka näkee sen, muistaa meidän karavaanimme ja näyttää, minne olemme ajaneet. Meidän täytyy ehdottomasti päästä siitä.

– Mutta miten? kysyi Chamis.

– Onhan meillä pyssy. Ammu koira.

– Pyssy on, mutta minä en osaa ampua. Ehkä te osaatte?

Chamis olisi ehkä jotenkuten osannutkin, sillä olihan Stas

muutaman kerran ladannut ja ampunut hänen nähtensä, mutta hän sääli koiraa, josta hän piti kovasti ja jota hän oli hoitanut jo ennen lasten tuloa Medinetiin. Hän tiesi hyvin, että sudanilaiset eivät osanneet käyttää uudenmallista pyssyä ja että koira tässä suhteessa olisi turvassa.

– Jollette osaa ampua, sanoi Chamis viekkaasti hymyillen, – niin ainoastaan tuo pieni "nusrani" (kristitty) voi tappaa koiran, mutta tällä pyssyllä voi ampua yhtä mittaa useamman kerran ja minä en ainakaan kehoita antamaan pyssyä hänen käsiinsä.

– Jumala varjelkoon! vastasi Idrys. – Hän ampuisi meidät kuin parven lintuja.

– Meillä on veitset, huomautti Gebr.

– Koetahan, mutta muista, että sinulla on kurkku, jonka koira puree poikki ennenkuin olet surmannut sen.

– Mitä on siis tehtävä?

Chamis kohautti olkapäitään.

– Miksi te oikeastaan tahdotte tappaa sen? Vaikka peittäisitte sen raadon hiekkaan, löytää hyeena sen kuitenkin, takaa-ajajat löytävät luut ja näkevät, ettemme ole soutaneet Niilin yli, vaan pakenemme tätä tietä. Juoskoon se perässämme. Aina kun beduiinit ajavat vettä noutamaan, me piilotamme sen lasten kanssa johonkin kuoppaan. Heitä se ei jätä, olkaa huoletta. Allah! Oli hyvä, että se tuli nyt, muuten se olisi johtanut ahdistajat meidät jäljillemme. Sitä pitää tosin ruokkia, mutta jolleivät ruoanjätteet riitä, niin kyllä se löytää sakaalin

tai hyeenan. Jättäkää se rauhaan, älkääkä tuhlatko aikaa keskusteluun.

– Ehkä olet oikeassa, arveli Idrys.

– Jos olen, annan sille vettäkin, jottei se menisi itse juomaan Niilistä ja näyttäytymään kylissä.

Näin päätettiin Saban kohtalosta.

He ajoivat laajalle tasangolle, jonka hiekkaan tuuli oli uurtanut vakoja. Erämaa oli ääretön. Taivas oli kuin simpukankuori. Idässä liitivät pilvet opalinvärisinä, pian kullankeltaisiksi muuttuen. Näkyi yksi säde, sitten toinen ja aurinko nousi, kuten aina etelässä, yhtäkkiä pilvistä puhjeten ja kirkastaen taivaanrannan. Taivas ja maa iloitsivat ja rannattomat hietikot avautuivat silmälle.

– Meidän täytyy rientää, Idrys sanoi, – muuten joku vielä huomaa meidät kaukaa.

Levänneet ja juotetut kamelit kiitivät nopeasti kuin gasellit. Saba jäi kauaksi jälkeen, mutta turhaa oli pelätä sen eksyvän, sillä seuraavassa levähdyspaikassa se saavuttaisi joukon varmasti. Dromedaari, jolla Idrys ja Stas ajoivat, juoksi Nelin kamelin vieressä, että lapset voisivat keskustella. Sudanilaisten tekemä sija osoittautui erinomaiseksi, ja tyttö oli siinä todellakin kuin lintu pesässään. Hän ei päässyt nukkuessaankaan putoamaan, ja matka rasitti häntä nyt entistä vähemmän. Päivän valo rohkaisi lapsia. Stasin sydämen täytti toivo, että jos kerran Saba voi saavuttaa heidät, täytyi takaa-ajajainkin voida. Hän kertoi tästä Nelille, joka hymyili ensi kertaa sen jälkeen kun sai tietää, että

heidät oli ryöstetty.

– Koskahan he saavuttavat meidät? kysyi tyttö ranskaksi, jottei

Idrys ymmärtäisi.

– En tiedä. Ehkä tänään, ehkä huomenna, ehkä parin kolmen päivän päästä.

– Mutta emmehän me aja takaisin kameleilla?

– Emme. Niilin rantaan vain kameleilla, mutta sitten Niiliä pitkin

El-Wastaan.

– Se on hyvä.

Nel parka, joka ennen niin mielellään ajoi kamelilla, oli nyt saanut siitä kylläkseen.

Sillä välin beduiinit hoputtivat kameleja minkä jaksoivat, ja Stas huomasi heidän suuntaavan kulkunsa syvemmälle erämaahan.

Horjuttaakseen Idryksen varmuutta paon onnistumisesta ja näyttääkseen samalla olevansa varma siitä, että takaa-ajajat saavuttavat heidät, Stas sanoi:

– Eihän se auta teitä, että ajatte kauemmaksi Niilistä ja Bahr-Jussefista, sillä teitä ei tulla etsimään Niilin rannoilta, vaan erämaasta.

– Mistä sinä tiedät että me ajamme kauemmaksi Niilistä, kun et voi nähdä virran rantoja? Idrys kysyi.

– Siitä, että aurinko, joka on idässä, paistaa nyt suoraan selkäämme; se merkitsee, että olemme kääntyneet länteen.

– Sinä olet viisas poika, myönsi Idrys. Hetken kuluttua hän lisäsi:

– Mutta takaa-ajajat eivät saavuta meitä, etkä sinä pääse pakenemaan.

Puoleen päivään asti he ajoivat pysähtymättä, mutta kun aurinko alkoi paahtaa keskipäivän korkeudesta, peittyivät helteeseen tottuneet kamelitkin hikeen ja hiljensivät vauhtiaan. Taaskin ympäröivät kalliot ja kumpareet karavaania. Syvänteet, jotka sateiden aikana muuttuivat joiksi eli "khoreiksi", harvenivat. Beduiinit pysähtyivät vihdoinkin tällaiseen syvänteeseen, joka oli kallioiden keskellä aivan näkymättömissä. He olivat laskeutumassa kamelien selästä, kun he yhtäkkiä alkoivat parkua ja heitellä kiviä. Suuri käärme oli luikerrellut esiin pensaista, joita kasvoi syvänteen pohjalla. Salamannopeasti se syöksyi kallion koloon. Gebr juoksi beduiinien avuksi veitsi kädessä. Mutta maa oli niin epätasaista, että käärmeeseen oli vaikea osua kivellä tai iskeä sitä veitsellä, ja kaikki kolme palasivat tyhjin toimin käärmejahdista. Tavanomaiset huudahdukset kaikuivat:

– Allah! Bismillah! Mashallah! Sudanilaiset alkoivat katsella Stasia omituisen uteliaina. Stas ei tiennyt, mitä nämä läpitunkevat silmäykset tarkoittivat.

Nel kiipesi alas kamelin selästä, ja vaikkei hän ollutkaan nyt niin rasittunut kuin yöllä, Stas levitti hänelle huovan varjoisaan, tasaiseen paikkaan ja käski tytön lepuuttaa jalkojaan. Arabit kokoontuivat aterialle; siihen kuului kuivaa leipää, taateleita ja

kulaus vettä. Heidän kasvoillaan oli huolestunut ilme. Ateria kului täydellisen hiljaisuuden vallitessa. Kun se oli päättynyt, Idrys vei Stasin syrjään ja kysyi salaperäisesti:

– Näitkö tuon käärmeen?

– Näin.

– Oletko sinä loihtinut sen luoksemme?

– En.

– Meitä kohtaa jokin onnettomuus, kun nuo hölmöt eivät saaneet käärmettä tapetuksi.

– Teitä kohtaa hirsipuu.

– Vaiti! Onko sinun isäsi noita, tietäjä?

– On, vastasi Stas, joka nyt ymmärsi, että nämä taikauskoiset ihmiset pitivät käärmettä pahana enteenä ja pelkäsivät joutuvansa kiinni.

– Sinun isäsi on siis lähettänyt sen, Idrys vastasi, – mutta muistakoon, että me kostamme sinulle hänen noitumisensa.

– Te ette voi tehdä minulle mitään, sillä Fatman pojat kostavat teille jos loukkaatte minua.

– Joko sinä senkin olet ymmärtänyt? Mutta muista, jollei minua olisi ollut, niin sinä olisit vuodattanut veresi Gebrin ruoskan iskuista, sinä ja pikku "bint".

– Sinua minä puolustan, mutta Gebr joutuu hirsipuuhun!

Vastaukseksi Idrys katsoi ihmeissään poikaan ja sanoi:

– Meidän henkemme ei vielä ole sinun käsissäsi, vaikka sinä puhutkin kuin olisit herramme...

Mutta vähän ajan kuluttua hän lisäsi:

– Sinä olet ihmeellinen "uled" (poika); en ole sinunlaistasi vielä nähnyt. Olen tähän saakka ollut teille hyvä, älä sinä siis uhkaat meitä.

– Jumala rankaisee petoksesta, vastasi Stas. Saattoi huomata, että pojan varma puhe yhdessä huonon enteen kanssa teki Idrysten levottomaksi. Istuuduttuaan satulaan hän toisti vielä muutaman kerran: "Olenhan minä ollut teille hyvä", ikään kuin painaakseen sen pojan mieleen vastaisen varalle. Sitten hän rupesi rukoilemaan siirrellen pähkinöistä tehtyjä rukousnauhan pallosia.

Kello kahden tienoissa iltapäivällä oli vielä paahtavan kuumaa, vaikka olikin talvi. Taivaalla ei näkynyt ainoatakaan pilvenhattaraa, mutta taivaanrannat rupesivat tummenemaan. Karavaanin yläpuolella lenteli muutamia haukkoja, joiden levitetyt siivet heittivät hietikolle mustia, vaappuvia varjoja. Kuumassa ilmassa tuntui palaneen käryä. Yhä täyttä vauhtia juoksevat kamelit alkoivat korista kummallisesti. Toinen beduiineista lähestyi Idrystä:

– Jotakin pahaa on tulossa, beduiini sanoi.

– Mitä?

– Pahat henget ovat herättäneet hietikoista läntisen tuulen, joka nyt rientää meitä vastaan.

Idrys ojentautui satulassaan, loi katseensa etäisyyteen ja sanoi:

– Se on totta. Tuuli nousee lounaasta, mutta se ei ole yhtä paha kuin kmasin, kevätmyrsky.

– Kolme vuotta sitten se hautasi Abu-Hamedin läheisyydessä

kokonaisen karavaanin ja puhalsi vasta viime talvena hiekan pois sen päältä. Jalla! Myrsky voi olla niin voimakas, että se tukkii kameliien sieraimet ja kuivattaa veden nahkaisista säikeistä.

– Meidän on kiiruhdettava, ettemme joutuisi suoraan myrskyn keskelle.

– Olemme menossa suoraan sitä kohti, emmekä voi enää välttää sitä.

– Mitä pikemmin se tulee, sitä pikemmin myös menee.

Idrys sivalsi kameliaan ruoskalla, ja toiset tekivät samoin. Jonkun aikaa kuului vain jalla-huutoja ja ruoskan sivalluksia, jotka paukkuivat kuin laukaukset. Lounainen taivaanranta tummui. Kuumuus ei hellittänyt, vaan aurinko paahtoi jatkuvasti. Haukat nousivat korkeuksiin, niiden siipien varjot muuttuivat heikoiksi ja katosivat lopulta kokonaan.

Ilma oli tukahduttava.

Arabit olivat huutaneet kurkkunsa kuiviksi juhdilleen, sitten he vaikenivat, eikä hiljaisuutta enää rikkonut muu kuin kameliien korina. Kaksi pienikokoista kettua juoksi karavaanin ohi päinvastaiseen suuntaan.

Sama beduiini, joka oli äsken puhellut Idryksen kanssa, sanoi jälleen oudolla äänellä:

– Se ei ole mikään tavallinen tuuli. Pahat henget vainoavat meitä.

Se käärme on syypää kaikkeen...

– Tiedän, vastasi Idrys.

– Katso, ilma väreilee. Sellaista ei tapahdu talvella.

Hehkuvan kuuma ilma todella väreili, ja optisen näköharhan johdosta myös hiekka näytti väreilevän. Beduiini riisui hiestä kostean päähineensä ja sanoi:

– Erämaan sydän värisee tuskasta.

Yhtäkkiä kääntyi karavaanin kärjessä ajava beduiini ympäri ja alkoi huutaa:

– Se lähestyy jo, se lähestyy!

Myrsky oli todellakin nousemassa. Kaukana näkyi kuin tumma pilvi, joka kohosi ylemmäs ja läheni karavaania. Tuulenpuuskat alkoivat tanssia joukon ympärillä, ja samassa tuulenpyörteet rupesivat lennättämään hiekkaa; ne muodostivat suppiloita ikään kuin joku olisi pyöritellyt valtavalla kepillä erämaan hiekkapintaa. Paikoin kohosi pyöriviä patsaita, jotka olivat alhaalta kapeita ja avautuivat ylöspäin. Tätä kesti vain hetken. Pilvi, jonka karavaanin kärkimies oli ensimmäisenä havainnut, lähestyi huimaa vauhtia. Tuntui kuin suuren linnun siipi olisi pyyhkäissyt ihmisten ja kamelien yli. Tuossa tuokiossa olivat ajajien suut ja silmät täynnä pölyä. Pölypilvet peittivät taivaan, ja tuli pimeä. Ihmiset katosivat näkyvistä, ja lähimmät kamelit häämöttivät kuin sumun seasta. Ei suhina – sillä erämaassa ei ole puita – vaan tuulen pauhina tukahdutti matkamiesten huudot ja kamelien mylvinnän. Ilmassa tuntui palaneen katkua. Kamelit pysähtyivät, kääntyivät selin tuuleen ja ojensivat pitkät kaulansa niin alas, että sieraimet miltei koskettivat maata.

Sudanilaiset, eivät kuitenkaan tahtoneet pysähtyä, sillä

karavaanit, jotka olivat sen tehneet, ovat usein hautautuneet hiekkaan. Yleensä on paras ajaa tuulen mukana, mutta näin menetellen karavaani olisi joutunut Fajumiin, josta he odottivat takaa-ajajia. Kun ensimmäiset tuulenpuuskat olivat ohi, he lähtivät taas eteenpäin.

Seurasi lyhyt tyven, mutta punertava pimeys hälveni hitaasti, sillä auringon säteet eivät pystyneet tunkeutumaan ilmassa leijuvan hiekkapölyn läpi. Suuremmat ja raskaammat hiekkajyväset alkoivat kuitenkin pudota alas. Ne täyttivät satuloiden kolot ja vaatteiden poimut. Ihmiset ja eläimet vetivät joka henkäyksellä sisäänsä pölyä, joka ärsytti keuhkoja ja narskui hampaissa. Mutta tuuli saattaisi nousta uudelleen ja peittää heidät kokonaan. Stasin mieleen juolahti, että jos hän pimeydessä voisi siirtyä Nelin kamelille, niin hän voisi ajaa sillä myötätuuleen ja paeta pohjoista kohti. Ehkäpä miehet eivät huomaisi sitä pimeyden keskellä, ja jos he kerran pääsisivät johonkin Bahr-Jussefin lähistöllä olevaan kylään Niilin varrelle, niin he olisivat pelastuneet. Idrys ja Gebr eivät varmasti uskaltaisi ajaa sinne saakka peläten joutuvansa viranomaisten käsiin.

Stas tönäisi Idrystä olkapäähän sanoen:

– Anna minulle vettä.

Idrys antoi auliisti, koska vettä oli vielä runsaasti jäljellä ja kamelit oli sitä paitsi juotettu edellisenä yönä. Sitä paitsi hän tiesi kokeneena erämaan kulkijana, että myrskyä tavallisesti seurasi sade, joka täyttää syvänteet vedellä.

Stasin oli todellakin jano, hän joi paljon ja antamatta vesileiliä

takaisin hän tönäisi Idrystä uudelleen ja sanoi:

– Pysäytä karavaani.

– Miksi? sudanilainen kysyi.

– Tahdon nousta pikku "bintin" kamelille ja antaa hänelle vettä.

– Dinahilla on enemmän vettä kuin minulla.

– Mutta hän on ahne ja on kai juonut sen loppuun. Sitä paitsi teidän tekemässänne satulassa on varmaankin paljon hiekkaa. Dinah ei tiedä, miten sen kanssa on meneteltävä.

Idrys sivalsi kamelia ruoskalla, ja he ajoivat hetken ääneti.

– Mikset vastaa? kysyi Stas.

– Ajattelen, että olisikohan parempi sitoa sinut satulaan vai sitoa kätesi selän taa?

– Hulluttelet!

– En. Kyllä minä arvasin suunnitelmasi.

– Mitäpä minä tekisin, kun takaa-ajajat näinkin saavat meidät kiinni.

– Erämaa on Jumalan käsissä.

He vaikenivat. Karkeampi hiekka oli pudonnut maahan, mutta ilmassa oli vielä hienoa, punertavaa hiekkaa, jonka läpi aurinko hohti kuin kiiltävä kuparilevy. Saattoi kuitenkin nähdä jo kauemmaksi. Karavaanin edessä levisi tasainen hietikko, jonka rannalla teräväsilmäiset arabit huomasivat uuden pilven. Se oli edellistä korkeampi ja siitä kohosi patsaita, jotka olivat yläpäästä hyvin leveitä. Sieltä lähestyi hurja pyörremyrsky, joka pani arabien ja beduiinien sydämet takomaan hurjasti. Idrys

peitti korvansa käsillä ja rupesi kumartelemaan lähestyvälle myrskylle. Hänen uskonsa yhteen ainoaan Jumalaan ei näyttänyt estävän häntä kunnioittamasta ja pelkäämästä muitakin jumalia, sillä Stas kuuli selvästi hänen sanovan:

– Herra! Me olemme sinun lapsiasi, älä surmaa meitä!

Mutta herra syöksyi heidän ylitseen ja iski kameleihin niin hirmuisella voimalla, että ne olivat tuupertua nurin. Eläimet kokoontuivat lähelle toisiaan ja painoivat päänsä yhteen. Hiekka nousi sakeana pilvenä ylös. Entistä synkempi pimeys peitti karavaanin, ja tässä pimeydessä heidän ohitseensa lensi käsittämättömiä mustia esineitä, ikään kuin suuria kameleita. Pelko valtasi arabit, jotka luulivat niitä hiekan alle hautautuneiden vainajien sieluiksi. Huminan keskellä kuului kauheita huutoja, jotka olivat kuin itkua tai naurua, joskus kuin avunhuutoja. Mutta ne olivat ääniharhoja. Karavaania uhkasi paljon suurempi vaara. Sudanilaiset tiesivät hyvin, että suuri pyörre voisi heittää heidät kaikki ilmaan ja viskellä hietikolle. Sinne he hautautuisivat, kunnes seuraava pyörremyrsky joskus puhaltaisi hiekan heidän jäännöstensä yltä.

Stasia pyöräytti, hengitystä ahdisti ja silmät sokaistuivat hiekasta. Hän oli joskus kuulevinaan Nelin itkua ja ajatteli sen tähden vain tyttöä. Käyttäen hyväkseen sitä, että kamelit seisoivat pienessä rykelmässä ja että Idrys ei voinut nähdä häntä, hän päätti kiivetä hiljaa Nelin kamelille, mutta ei paetakseen vaan auttaakseen ja rohkaistakseen tyttöä. Tuskin hän oli kohottanut jalkojaan ja ojentanut kätensä Nelin satulaa kohti, kun suuri käsi

siieppasi hänestä kiinni. Sudanilainen nosti hänet ilmaan kuin höyhenen, asetti eteensä ja sitoi palmuköydellä hänen kätensä ja sitten koko pojan satulaan kiinni. Stas puri hammasta ja koetti vastustaa, mutta turhaan. Kurkku kuivana ja suu hiekkaa täynnä hän ei voinut eikä halunnut vakuuttaa Idrykselle, että oli aikonut auttaa tyttöä, eikä paeta. Mutta kun hän hetken kuluttua luuli tukehtuvansa, hän alkoi huutaa:

– Pelastakaa pikku "bint"!.. Pelastakaa pikku "bint"!..

Mutta arabit pitivät omaa henkeään tärkeämpänä. Tuuli oli niin tuima, että he eivät pysyneet satuloissaan, eivätkä kamelit voineet seistä samalla paikalla. Beduiinit, Chamis ja Gebr hyppäsivät maahan pitääkseen kameleja suitsista kiinni. Idrys päästi Stasin takapaikalle ja teki samoin. Eläimet levittivät jalkansa seistäkseen lujemmin tuulta vastaan, mutta niitten voimat eivät riittäneet, ja karavaani alkoi hienon kivisateen piiskaamana ja tuulen työntämänä kiertyä ympäri. Näin kului tunti, toinen... Asema kävi yhä vaarallisemmaksi. Idrys käsitti, että ainoa pelastuskeino oli nousta kamelien selkään ja ajaa myötätuuleen. Mutta niin he joutuisivat Fajumiin, jossa heitä odottaisi egyptiläinen tuomioistuin ja hirsipuu.

– Surkeata! Idrys ajatteli. – Mutta myrsky pidättää myös takaa-ajajia, ja kun tyyntyy, ajamme taas etelää kohti.

Hän huusi, että kaikki istuisivat kameleille.

Samassa tapahtui jotakin, mikä muutti tilanteen täysin.

Tummat, melkein mustat hiekkapilvet alkoivat sinertää. Pimeys kasvoi, ja samassa jyrähti korkeudessa nukkunut,

tuulen herättämä ukkonen. Se alkoi mahtavana, uhkaavana, vihaisena kulkea Arabian ja Libyan erämaiden väliä. Kuului ryske kuin vuoria ja kallioita olisi sortunut taivaasta alas. Ukkosen jyrinä kasvoi kasvamistaan, vapisutti maailmaa, juoksi pitkin taivaanrantoja, salama iski joskus sellaisella voimalla, että taivaankansi tuntui romahtavan maahan; sitten se taas vyöryi kolkosti jyristen, kohosi, häikäisi salamalla, ärsytti jyrinällä, heikkeni, kasvoi...

Tuuli tyyntyi kuin omaa voimaansa ihmetellen, ja jossakin äärettömän kaukana taivaan portit menivät ryskyen kiinni. Seurasi kuolonhiljaisuus.

Sitten kuului tässä syvässä hiljaisuudessa johtajan ääni:

– Jumala on vihurin ja myrskyn herra! Olemme pelastuneet!

He lähtivät liikkeelle. Mutta ympäröivä yö oli niin pimeä, ettei kameleja voinut erottaa, vaikka he ajoivat lähellä toisiaan. Sen tähden miesten täytyi koko ajan puhua äänekkäästi, jotteivät eksyisi toisistaan. Aika ajoin kirkkaat, siniset ja punaiset salamat sinkoilivat erämaan avaruudessa, mutta sitten tuli taas niin mustaa, että pimeys tuntui aivan käsin kosketeltavalta. Vaikka etummaisena ajavan beduiinin ääni koko ajan rohkaisi toisia, he olivat edelleen levottomia, sillä he ajoivat umpimähkään tietämättä minne päin kulkivat. Kamelit kompastelivat vähän väliä eivätkä pystyneet juoksemaan nopeammin. Ne hengittivät niin omituisen äänekkäästi, että koko erämaa tuntui huohottavan levottomasti. Vihdoin alkoivat suuret sadepisarat putoilla, ja samassa kajahti etummaisena ajavan ääni pimeydessä:

– Kohr!..

He olivat syvänteen reunalla. Kamelit pysähtyivät ja alkoivat sitten varovasti laskeutua.

Syvänne oli leveä. Sen pohjalla oli paljon kiviä, joitten välissä kasvoi matalia, okaisia pensaita. Syvänteen eteläisen seinän muodostivat korkeat kalliot, jotka olivat täynnä halkeamia ja koloja. Arabit tarkastelivat kalliota hiljaisen, mutta yhä tiheenevän salamoinnin valossa. Pian he sattuivatkin löytämään matalanpuoleisen, mutta leveän, luolamaisen syvennyksen, johon he voisivat helposti sijoittua rankkasateen tullessa. Kamelit vietiin pienelle kunnaalle luolan edustalle. Beduiinit ja molemmat vanhemmat sudanilaiset riisuiivat kameleilta valjaat ja taakat, jotta ne voisivat paremmin levätä, mutta Chamis valmisteli sillä aikaa nuotiota okaisista pensaista. Koko ajan putoili harvakseltaan suuria sadepisaroihin, mutta vasta sitten, kun he jo olivat levolla, alkoi sataa niin rankasti, että vesi valui virtoina maahan. Sellaiset sateet, joita sattuu vain kerran muutamaan vuoteen, nostavat veden talvellakin kanavissa ja Niilissä, ja Adenissa ne täyttävät suuret vesisäiliöt, joita ilman kaupunki ei voisi tulla toimeen. Stas ei ollut ikinä nähnyt sellaista. Vesi alkoi virrata solisten pitkin syvänteen pohjaa. Arabit vilkaisivat tuon tuostakin ulos nähdäkseen, uhkasiko mikään vaara eläimiä. Ihmisten oli mukava istua luolassa suojassa sateelta kuivien, kirkkaasti palavain risujen valossa. Kaikki näyttivät iloisilta. Idrys oli heti heidän tultuaan irrottanut Stasin kädet, jotta tämä voisi syödä. Hän kääntyi hymyillen pojan

puoleen ja virkkoi:

– Mahdi on suurempi kaikkia valkoisia noitia. Hän asetti hirmumyrskyn ja lähetti sateen.

Stas ei vastannut mitään, sillä hän hoiteli Neliä, joka oli menehtymäisillään. Hän ravisti hiekan tytön hiuksista, kastoi pyyhinliinan veteen ja pyyhki hänen kasvonsa ja silmänsä. Dinah ei olisi voinut tehdä sitä, sillä myrskyn aikana oli hänen ainoa silmänsä tullut melkein sokeaksi. Nel antoi Stasin tehdä, mitä tämä tahtoi, katsoi kuin väsynyt lintu häneen ja vasta sitten, kun Stas oli riisunut hänen kenkänsä, pudistanut niistä hiekan ja levittänyt hänelle huopapeitteen makuusijaksi, Nel kiersi pienet kätensä pojan kaulaan.

Stasin sydämen täytti sääli. Hän tunsii olevansa tytön holhooja, vanhempi veli, ainoa puolustaja tällä hetkellä. Hän tunsii rakastavansa tätä pientä sisarta, rakastavansa paljon enemmän kuin koskaan ennen. Olihan hän rakastanut Neliä jo Port Saidissa, mutta pitänyt myöskin "pienokaisena", ja sentähden Stasin mieleen ei ollut koskaan juolahtanut suudella tyttöä edes kädelle sanoessaan hänelle hyvää yötä. Mutta nyt oli yhteinen onnettomuus herättänyt hänessä uinuvan tunteen, ja hän suuteli tytön pieniä kätösiä.

Mentyään levolle Stas ajatteli Neliä ja päätti tehdä kaikkensa vapauttaakseen hänet vankeudesta. Poika oli valmis kaikkeen, vieläpä haavoihin ja kuolemaan, mutta sillä pienellä, salaisella ehdolla, etteivät haavat kirvelisi kovasti ja ettei kuolemakaan olisi aivan todellinen, sillä muussa tapauksessa hän ei saisi

nähdä vapautetun Nelin iloa. Sitten hän alkoi miettiä sankarillisia pelastuskeinoja, mutta ajatukset alkoivat hämmentyä, eikä kestänyt kauan ennen kuin hän näki suurten hiekkapilvien putoavan päälleen... näki kamelien ryömivän päänsä sisään – ja nukahti.

Varustettuaan kamelit yökuntoon arabit vaipuivat pian sikeään uneen, sillä he olivat väsyneet kamppailussa myrskyä vastaan. Nuotio sammui, luola pimeni. Kuului nukkuvain kuorsauksia ja veden kohinaa ulkoa. Näin kului yö.

Aamun lähetessä Stas heräsi viluun. Hänestä tuntui, että kalliokuoppiin kokoontunut vesi tippui halkeamista hänen päälleen. Poika nousi istumaan, taisteli unta vastaan eikä voinut käsittää, missä hän oli ja mitä hänelle oli tapahtunut.

Vähitellen hän tuli tajuihinsa.

– Ahaa! hän ajatteli. – Eilen oli rajumyrsky ja me olemme nyt luolassa sadetta paossa.

Hän katseli ympärilleen. Ensiksi hän huomasi ihmeekseen, että sade oli ohi ja ettei luola ollutkaan pimeä, sillä sitä valaisi laskeutumassa oleva kuu. Sen kalpeiden säteitten valossa saattoi nähdä matalan, mutta leveän luolan koko sisustan. Stas näki selvästi vieressään nukkuvat arabit ja luolan vastakkaisella puolella Dinahin vieressä nukkuvan Nelin valkoiset vaatteet. Hän tunsu taaskin syvää myötätuntoa tyttöä kohtaan.

– Nel nukkuu... Nel nukkuu, hän kuiskasi itsekseen, – mutta minä en nuku ja... minun täytyy pelastaa hänet.

Katseltuaan arabeja tarkemmin hän ajatteli:

– Oh, tahtoisinpa kaikki nuo roistot...

Hän hätkähti. Hänen katseensa osui nahkakoteloon, jossa hänen joululahjaksi saamansa pyssy oli, ja patruunalaukkuun, joka oli hänen ja Chamiksen välissä käden ulottuvilla.

Hänen sydämensä alkoi tykyttää kiivaasti. Jospa hän saisi käsiinsä pyssyn ja patruunat, niin hän olisi tilanteen herra. Hänen tarvitsisi vain hiipiä hiljaa luolasta ulos, piiloutua kallionkielekkeitten väliin ja odottaa, kunnes he tulisivat ulos.

– Kun sudanilaiset ja beduiinit heräävät, hän ajatteli, – ja huomaavat minun olevan poissa, niin he rientävät kaikki luolasta ulos, mutta silloin minä kahdella laukauksella kaadan kaksi ensimmäistä, ja ennen kuin toiset ovat ehtineet juosta luokseni, on pyssy taas ladattu. Jäljelle jää vain Chamis, mutta hänen kanssaan tulen kyllä toimeen...

Hän näki mielikuvituksessaan neljä veristä ruumista. Hänen rintansa täyttyi pelosta ja kauhusta. Murhata neljä ihmistä! Hän muisti nähneensä kerran Port Saidissa työmiehen, jonka höyryruoppaajan rautalapio oli surmannut. Kuinka hirveältä verinen ruumis oli näyttänyt. Hän värisi pelkästä muistosta. Ja nyt niitä olisi neljä!.. Synti ja kauhistus!.. Ei, ei, sitä en ikinä voisi tehdä.

Hän alkoi kamppailla omia ajatuksiaan vastaan. Itsensä tähden hän ei sitä tekisi... Mutta tässä on kysymys Nelistä, tytön puolustamisesta, pelastumisesta ja elämästä, sillä hän ei voi kestää tätä, vaan kuolee jo matkalla tai villien dervishilaumain keskuudessa. Mitä merkitsee tuollaisten roistojen veri Nelin

elämän rinnalla? Saattaako tällaisissa tapauksissa epäillä?

– Nelin tähden! Nelin tähden!..

Mutta yhtäkkiä Stasin mieleen juolahti kauhistuttava ajatus. Miten käy, jos joku noista roistoista kohottaa veitsensä Nelin rintaa kohti ja sanoo tappavansa tytön, jos hän, Stas, ei antaudu eikä anna pyssyä pois? Miten silloin käy?

– Silloin, vastasi poika omaan kysymykseensä, – me heti antaudumme.

Tuntien heikkoutensa hän heittäytyi takaisin makuusijalleen.

Kuu katsoi nyt vain silloin tällöin luolaan, jossa tuli pimeämpi. Arabit kuorsasivat taukoamatta. Stas makasi vähän aikaa hiljaa, kunnes uusi ajatus heräsi hänen mielessään.

Entä jos hän ei ampuisikaan ihmisiä, vaan kamelit? Onhan sääli viattomia eläimiä, mutta mikä auttoi? Jos hänen onnistuisi tappaa neljä tai viisi kamelia, olisi mahdotonta jatkaa matkaa. Kukaan miehistä ei uskaltaisi ajaa rantakyltiin ostamaan kameleja. Silloin Stas isien puolesta lupaisi, että heitä ei rangaistaisi, vaan että he saisivat rahaa... eikä auttaisi muu kuin palata.

Niin. Entä jos he eivät anna aikaa tehdä lupauksia, vaan raivoissaan tappavat hänet heti.

Mutta heidän täytyisi kuunnella, sillä ladattu pyssy kädessä hän voisi pitää heidät loitolla, kunnes oli sanonut kaikki. Kun hän niin tekee, he käsittävät, että ainoa pelastuskeino on antautuminen. Sitten hän asettuu karavaanin etupäähän ja johtaa sen suoraa päätä Bahr-Jussefiin ja Niilin rannalle.

On totta, että he paraikaa ovat näistä paikoista parin päivän matkan päässä, koska arabit varovaisuuden vuoksi olivat ajaneet syvälle sisämaahan. Mutta se ei haittaisi, sillä jäisihän muutamia kameleja jäljelle, ja yhdellä niistä saisi Nel ajaa. Stas alkoi tarkastella arabeja. He näyttivät nukkuvan sikeästi. Mutta koska yö oli loppumaisillaan, he voisivat kohdakkoin herätä. Täytyi siis toimia vitkastelematta. Patruunalaukun saattoi ottaa helposti, sillä se oli melkein vieressä. Toisin oli pyssyn laita; Chamis oli näet pannut sen viereensä. Stas toivoi voivansa anastaa sen, mutta päätti ottaa sen ulos kotelostaan ja liittää piipun tukkiin vasta ulkona muutaman askelen päässä luolasta, sillä metallin kilahdus voisi herättää nukkuvat.

Hetki lähestyi. Stas kumartui Chamiksen yli, otti kotelon kädensijasta kiinni, nosti ja rupesi hivuttamaan koteloa omalle puolelleen. Sydän jyskytti, silmissä musteni, hengitystä ahdisti, mutta hän puri hammasta ja koetti säilyttää mielenmalttinsa. Kun kotelon hihnat hiukan narahtivat, pusertui kylmä hiki pojan otsalle. Tämä hetki oli hänestä pitkä kuin iankaikkisuus. Chamis ei hievahtanutkaan. Kotelo vilahti kaaressa hänen ylitseen ja oli patruunalaukun vieressä.

Stas hengähti helpotuksesta. Puolet oli tehty. Nyt oli hiivittävä äänettömästi ulos luolasta, juostava muutaman askelen päähän, piilouduttava kallioiden suojaan, laitettava pyssy kuntoon ja varustettava muutamia patruunoita taskuun varalle. Silloin olisi koko karavaani hänen vallassaan.

Stasin musta varjo ilmaantui luolan suuhun. Vielä sekunti,

ja hän on luolan ulkopuolella. Vielä hetki, ja hän on piilossa kalliolla. Silloin, vaikka joku rosvoista heräisikin... olisi jo myöhäistä. Poika siirsi toisen jalkansa ja tunnusteli maata peläten kolauttavansa kiviä, joita oli luolan pohjalla. Nyt hän kurkotti jo päänsä luolan aukosta ulos valmiina ryömimään kokonaan ulos, kun yhtäkkiä tapahtui jotakin, mikä sai veren hyytymään pojan suonissa.

Keskellä syvää hiljaisuutta kajahti ukkosena Saban haukunta täyttäen koko syvänteen. Arabit heräsivät hetkessä ja ensimmäisenä osui heidän silmiinsä – Stas pyssy toisessa ja patruunalaukku toisessa kädessä.

Voi Saba, mitä sinä teit!

Silmänräpäyksessä kaikki hyökkäsivät huutaen Stasin kimppuun, riistivät häneltä pyssyn ja patruunalaukun, heittivät hänet maahan, sitoivat kädet ja jalat köysillä ja löivät ja potkivat häntä, kunnes Idrys ajoi heidät pois peläten heidän räakkäävän pojan kuoliaaksi. Sitten he alkoivat keskustella katkonaisin lausein ja sanoin, kuten ihmiset, jotka ovat pelastuneet kauheasta vaarasta.

– Tuo on itse saatana! ärähti Idrys pelästyksestä ja mielenliikutuksesta kalpeana.

– Hän olisi ampunut meidät kaikki kuin parven villisorsia, lisäsi

Gebr.

– Oh, ellei tuo koira olisi...

– Jumala sen lähetti.

– Ja te aioitte tappaa sen, virkkoi Chamis.

– Tästä lähtien kukaan ei saa koskea siihen.

– Siltä ei tule koskaan puuttumaan luita eikä vettä,

– Allah! Allah! toisti Idrys yhä levottomana. – Kuolema liikkui meidän päällemme.

He katsoivat vihoissaan maassa makaavaa Stasia ja ihmettelivät, miten tuollainen pieni poika oli ollut vähällä syöstä heidät onnettomuuteen ja perikatoon.

– Profeetan nimessä! huudahti toinen

beduiineista. – Varokaamme, ettei tuo paholaisen poika väännä niskojamme nurin! Käärmettä me Mahdille kuljetamme! Mitä te aiotte tehdä hänelle!

– Lyödään häneltä oikea käsi pois! huusi Gebr.

Beduiinit eivät vastanneet siihen mitään, mutta Idrys ei tahtonut suostua sellaiseen. Hän tuli ajatelleeksi, että jos takaa-ajajat saavat heidät kiinni, niin heitä odottaisi pojan silpomisen tähden kauhein mahdollinen rangaistus. Ja kuka vastaisi siitä, ettei Stas kuolisi moisesta leikkauksesta? Siinä tapauksessa jäisi vain Nel, jolla Fatma ja hänen lapsensa lunastettaisiin.

Kun Gebr otti veitsensä pannakseen täytäntöön uhkauksensa, Idrys tarttui hänen käteensä sanoen:

– Ei! Mikä häpeä viidelle Mahdin sotilaalle pelätä yhtä kristittyä penikkaa niin kovasti, että käsi lyödään poikki! Sidotaan hänet öiksi kiinni ja rangaistaan häntä kymmenellä ruoskaniskulla.

Gebr oli valmis täyttämään tuomion, mutta Idrys esti häntä jälleen ja käski erään beduiineista lyödä kuiskaten samalla tämän korvaan, ettei tämä löisi liian lujaa. Kun Chamis ei tahtonut sekaantua asiaan joko siksi, että oli ennen ollut insinöörin palveluksessa tai jostakin muusta syystä, käänsi toinen beduiineista Stasin vatsalleen. Mutta juuri kuin rangaistus aiottiin panna täytäntöön, ilmaantui odottamaton este.

Nel ja Saba tulivat luolasta.

Nel oli leikkinyt koiran kanssa, joka luolaan tultuaan oli heti heittäytynyt tytön jalkojen juureen. Hän oli kyllä kuullut arabien

huudot, mutta ei ollut välittänyt siitä sen enempää, sillä Egyptissä sekä arabit että beduiinit huutavat milloin vain mieli tekee, niin että aluksi saattaa luulla heidän aina haastavan tappelua. Mutta kun tyttö oli huutanut Stasia luokseen saamatta vastausta, hän meni katsomaan, missä poika oli, ja näki kauhukseen aamun himmeässä valossa Stasin makaavan maassa ja beduiinin hänen päällään ruoska kädessä. Nel alkoi huutaa ja tömistää jalkojaan, mutta kun beduiini ei siitä välittänyt, vaan löi, hän juoksi Stasin luo ja peitti pojan itsellään. Beduiini ei uskaltanut luvatta lyödä tyttöä, joka samassa huusi epätoivoisesti:

– Saba! Saba!

Saba ymmärsi heti, mistä oli kysymys. Yksi loikkaus – ja se oli Nelin vieressä. Koiran selkäkarvat nousivat pystyyn, silmät veristyivät ja sen rinnasta nousi vihainen haukunta, joka oli kova kuin ukkosen jyrinä.

Rypistyneet huulet kohosivat ja niitten alta näkyivät suuret valkoiset hampaat ja punaiset ikenet. Koira alkoi kääntää päätään oikealle ja vasemmalle, ikäänkuin se olisi tahtonut näyttää sudanilaisille ja beduiineille pelottavat aseensa ja sanoa:

– Katsokaa millä minä puolustan lapsia! Kaikki peräytyivät nopeasti, koska ensinnäkin tiesivät, että Saba oli pelastanut heidän henkensä, ja toiseksi koska he näkivät, että suuttunut koira upottaisi empimättä hampaansa sen kurkkuun, joka tällä hetkellä uskaltaisi lähestyä Neliä. He seisoivat siinä avuttomina katsoen arastellen toisiinsa ja ikäänkuin kysyen, mitä nyt, oli tehtävä. He epäröivät niin kauan, että Nel ehti kutsua vanhan

Dinahin vapauttamaan Stasin siteistä. Poika nousi ja laskien kätensä Saban pään päälle sanoi hammasta purren miehille:

– Minä en aikonut tappaa teitä, vaan kamelit. Mutta nämäkin sanat vaikuttivat arabeihin niin järkyttävästi, että he olisivat varmasti hyökänneet uudestaan Stasin niskaan, jolleivät Saban säkenöivät silmät ja hurja olemus olisi pidättäneet heitä siitä.

Seurasi hetken hiljaisuus, sitten kajahti Idryksen kantava ääni:

– Eteenpäin! Eteenpäin!

Kului päivä, yö ja vielä päivä, mutta he ajoivat yhä etelää kohti pysähtyen silloin tällöin hetkeksi syvänteisiin lepuuttamaan, juottamaan ja ruokkimaan kameleja ja tyydyttämään omaa janoa ja nälkää. Takaa-ajajia peläten he kääntyivät vielä enemmän länteen, sillä vettä heillä oli joksikin aikaa riittävästi eikä sitä varten tarvinnut siis ajaa Niilin rantaan. Sadetta oli kestänyt vain seitsemän tuntia, mutta sen ajan olikin vettä tullut kuin pilvet olisivat revenneet. He tiesivät, että syvänteitten pohjilla ja kalliosyvennyksissä olisi vettä ainakin muutaman päivän ajan, niin että riittäisi heille ja kameleille, ehkäpä varastoonkin. Rankkasadetta seurasi ihmeen ihana sää. Taivaalla ei näkynyt ainoatakaan pilveä ja ilma oli kirkas. Öisin säteili tähtien peittämä taivas tuhansin timantein. Erämaan hietikot huokuivat viileyttä.

Kamelien kyttyrät olivat pienentyneet, mutta kun niitä ruokittiin hyvin, eivät ne uupuneet matkasta, vaan juoksivat nopeammin kuin ensimmäisenä päivänä Garak-el-Sultanista lähdettyä. Stas huomasi ihmeekseen, että beduiinit löysivät muutamista syvänteistä ja kallionkoloista durraa ja taateleja, mistä saattoi päätellä, että he olivat edeltäpäin varustautuneet ryöstöön ja sopineet siitä keskenään. Olihan luonnollista, että beduiinit olivat Mahdin hengenheimolaisia, ja juuri siksi sudanilaiset saivat heidät niin helposti salaliittoonsa. Fajumin

ja Garak-el-Sultanin ympäristöissä oli paljon beduiineja, jotka osaksi lapsineen ja kameleineen kuljeskelivat pitkin erämaata, osaksi tulivat Medinetiin tai muille rautatieasemille ansiotöihin. Näitä kahta beduiinia Stas ei ollut milloinkaan nähnyt, ja he lienevät tuskin olleetkaan koskaan Medinetissä, koska eivät tunteneet Sabaa.

Toisinaan juolahti Stasin mieleen lahjoa beduiinit, mutta muistettuaan heidän innokkaat huudahduksensa joka kerta, kun Mahdin nimi oli mainittu, hän ymmärsi sen mahdottomaksi. Stas ei kuitenkaan antautunut toivottomuuden valtaan, sillä hänen sielussaan piili ihmeteltävä voima, joka vain kasvoi vastoinikäymisistä. "Kaikki, mitä olen yrittänyt", hän ajatteli, "on päättynyt tappioon. Mutta vaikka minua joka päivä ruoskittaisiin, vaikka minut ruoskittaisiin kuoliaaksi niin en lakkaa ajattelemasta sitä, miten voisin pelastaa Nelin ja itseni näiden roistojen käsistä. Jos takaa-ajajat saavat heidät kiinni, on se sitä parempi, mutta minä koetan joka tapauksessa myös toimia itsenäisesti."

Kun hän muisti, kuinka he olivat lyöneet ja potkineet häntä ja ottaneet häneltä pyssyn, täytti viha hänen sydämensä. Hän tunsu olevansa nöyryytetty. Mutta ennen kaikkea häntä kuohutti Neliä kohdannut vääräys, ja tämä tunne yhdessä viimeisen epäonnistuneen yrityksen herättämän katkeruuden kanssa muuttui suunnattomaksi vihaksi molempia sudanilaisia kohtaan. Isältään hän oli kuullut, että viha sokaisee ihmisen ja että sen valtaan joutuvat vain sellaiset, jotka eivät voi

aikaansaada mitään parempaa. Mutta nyt ei Stas ainakaan voinut voittaa eikä salata tuota tunnetta.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.